

Analyzing how US Hegemony in the World is Declining with Kidd Emphasizing the Corona Virus (from a Legal and Political Perspective)

Malihe Salem^{*}, Abbas Keshavarz Shokri^{**}

Zahed Ghafari Hashjin^{***}

Abstract

Examining the positions and process of resource mobilization of the left and monarchist opposition This article intends to examine the positions and process of resource mobilization of the National Council of Iran and the Rah-e Kargar Organization, which are respectively the most important monarchist and left-wing Marxist groups opposed to the Islamic Republic. The theoretical framework of the present article is based on Charles Tilly's theory of political mobilization, in which, based on the variables of collective action, organization, interests, resource mobilization, opportunity / threat and repression / facilitation, the resource mobilization process of these two groups is comparatively examined And will present their similarities. Also, the positions of these two groups towards the Islamic Republic will be considered in a comparative study. This study seeks to answer the main question of what is the process of positions and mobilization of resources of the Labor Organization and the National Council of Iran towards the system of the

* Ph.D student at political science departmen/ Shahed University, malihe.salem55@gmail.com

** Associate Professor of political science / university of shahed (Corresponding Author),
keshavarz@shahed.ac.ir

*** Professor of Political Science at Tehran University, Faculty of Law and Political Science, Tehran,
Iran, z_ghafari@yahoo.com

Date received: 10.02.2021, Date of acceptance: 01.02.2022

Copyright © 2018, This is an Open Access article. This work is licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Islamic Republic of Iran. The findings of this study, using a qualitative method of documentary analysis, indicate that the positions and process of political mobilization of the two groups have major differences in such a way that the possibility of any alliance and close cooperation is ruled out due to fundamental differences between them; However, both of them equally want to overthrow the Islamic Republic and replace it with their own political system.

Keywords: oppsition, the way of worker, national council, stands, functions.

تحلیل مواضع و فرآیند بسیج منابع اپوزیسیون چپ و سلطنت طلب: مطالعه موردی سازمان راه کارگر و شورای ملی ایران

ملیحه سالم*

عباس کشاورز شکری**، زاهد غفاری هشتجین***

چکیده

کمی پس از تأسیس نظام جمهوری اسلامی ایران، گروه‌های سلطنت طلب و عمده گروه-های چپ مارکسیست خواهان براندازی و جایگزینی این نظام با نظام سیاسی مدنظر خود شدند. از آن پس تا کنون این گروه‌ها همواره درصدد برآمده‌اند تا با تجهیز تمامی منابع و ظرفیت‌های خود نظام جمهوری اسلامی را به شکست بکشانند. این مقاله بر آن است تا مواضع و فرآیند بسیج شورای ملی ایران و سازمان راه کارگر را بررسی کند. چهارچوب نظری مقاله پیش‌رو مبتنی بر نظریه بسیج سیاسی چارلز تیلی است که براساس آن با توجه به متغیرهای کنش جمعی، سازمان، منافع، بسیج منابع، فرصت/تهدید و سرکوب/تسهیل، فرآیند بسیج منابع در دو سازمان مورد نظر بررسی می‌شود. همچنین مواضع این دو گروه نسبت به جمهوری اسلامی در بررسی تطبیقی مدنظر قرار خواهد گرفت. این پژوهش در پی پاسخ به این سؤال اصلی است که فرآیند مواضع و بسیج منابع سازمان راه کارگر و شورای ملی ایران نسبت به نظام جمهوری اسلامی ایران چگونه است و چرا این گروه‌ها به رغم داشتن اهداف مشترک در زمینه براندازی جمهوری اسلامی نتوانسته‌اند به ائتلاف دست یابند. یافته‌های این تحقیق با استفاده از روش مقایسه‌ای و روش کیفی از نوع تحلیل

* دانشجوی دکتری علوم سیاسی دانشگاه شاهد، malihe.salem55@gmail.com

** دانشیار علوم سیاسی / دانشگاه شاهد تهران (نویسنده مسئول)، keshavarz@shahed.ac.ir

*** دانشیار علوم سیاسی دانشگاه شاهد، z_ghafari@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۱/۲۲، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۰/۱۱

Copyright © 2018, This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International, which permits others to download this work, share it with others and Adapt the material for any purpose.

اسنادی، حاکی از آن است که سازمان راه کارگر و شورای ملی ایران در مواضع و روند بسیج منابع خود در راستای براندازی جمهوری اسلامی دارای شباهت و اتفاق نظر هستند لیکن اختلافات مبنایی و اساسی آنها در زمینه ایدئولوژی و نظام سیاسی جایگزین، باعث شده تا نتوانند به ائتلافی در این زمینه دست یابند..

کلیدواژه‌ها: سازمان راه کارگر، شورای ملی ایران، اپوزیسیون، جمهوری اسلامی، مواضع، بسیج منابع.

۱. مقدمه

با پیروزی انقلاب اسلامی در بهمن‌ماه ۱۳۵۷، گروه‌های سیاسی با ایدئولوژی و مرامنامه‌های متنوع و گاهاً متضاد درصدد سهم‌خواهی از قدرت برآمدند و هرکدام از آنها به میدان آمدند تا بتوانند با جلب آرای مردم یا با اعمال قدرت، نظام سیاسی مدنظر خود را حاکم کنند.

ازجمله گروه‌های فعال که در ابتدای انقلاب دارای طرفدارانی در برخی از شهرها به‌ویژه شهرهای بزرگ و پرجمعیت بودند و به‌طور آزادانه فعالیت سیاسی می‌کردند گروه‌های چپ‌گرای مارکسیست بودند.

از دیگر جریان‌ات مخالف با جمهوری اسلامی، جریان‌های سلطنت‌طلب بودند که پس از اضمحلال نظام پهلوی توسط انقلاب اسلامی مردم ایران در سال ۵۷ همواره در تلاش بوده‌اند مجدداً به قدرت برگردند و نظام سیاسی سلطنتی را مجدداً در کشور حاکم کنند. شاخص‌ترین جریان و گروه وابسته به سلطنت‌طلب‌ها، گروه شورای ملی ایران به رهبری رضا پهلوی است و دیگر گروه‌های سلطنت‌طلب یا ذیل رضا پهلوی تعریف می‌شوند و خود را وابسته به او می‌دانند یا در مخالفت با رضا پهلوی قرار دارند و در پی برقراری نظام شاهنشاهی با سلطنت فرد دیگری به‌غیر از افراد وابسته به خاندان پهلوی هستند. این جریان نیز دارای گروه‌های کوچک و بزرگ زیادی است که ازجمله آنها می‌توان از فرشگرد، حزب مشروطه ایران و انجمن پادشاهی ایران و ... نام برد.

مراکز اصلی فعالیت گروه‌های مخالف جمهوری اسلامی با انواع گرایش‌های چپ و سلطنت‌طلب در خارج از کشور و غالباً کشورهای اروپایی و ایالات متحده است. در درون این گروه‌ها انواع جناح‌ها و گرایش‌ها مشاهده می‌شود.

تحلیل مواضع و فرآیند بسیج منابع اپوزیسیون چپ ... (ملیحه سالم و دیگران) ۱۲۵

غالب اختلافات این گروه‌ها و گرایش‌ها بر سر رهبری جریان اپوزیسیون و همچنین نوع نظام سیاسی است که می‌خواهند جایگزین نظام جمهوری اسلامی کنند. این مقاله با تمرکز بر دو گروه شورای ملی ایران و سازمان راه کارگر بر اساس نظریه بسیج منابع چارلز تیلی مواضع این دو گروه را نسبت به جمهوری اسلامی بررسی کرده؛ همچنین نحوه بسیج منابع این گروه‌ها را واکاوی خواهد کرد.

بررسی گروه‌های مخالف با نظام‌های سیاسی همواره در سطح آکادمیک دارای اهمیت است و به پربارتر شدن منابع مرتبط با این گروه‌ها و جنبش‌های اجتماعی منجر می‌شود، از این رو ضمن مدنظر قرار دادن این نکته که سلطنت‌طلبان و چپ‌گرایان، از ابتدای شکل‌گیری نظام جمهوری اسلامی، مهمترین گروه‌های مخالف با جمهوری اسلامی بوده‌اند بنابراین بررسی و واکاوی مواضع و فرآیند بسیج منابع آنها با رویکردی علمی و نظریه‌محور، غنای منابع دانشگاهی و علمی در این رابطه را افزایش داده و می‌تواند به عنوان راهنمایی جهت بررسی‌های بیشتر در این حوزه مورد استفاده و بهره‌برداری قرار گیرد.

۲. پیشینه تحقیق

در ارتباط با گروه‌های اپوزیسیون پژوهش‌های مختلفی تاکنون صورت گرفته و هرکدام از جنبه‌ای به این موضوع پرداخته‌اند. به عنوان نمونه، قوامی و همکارانش (۱۳۹۵) در مقاله «انجمن اسلامی دانشجویان آمریکا و کانادا در تقابل با جریان‌های التقاطی و سلطنت‌طلب» ابزارهای انجمن اسلامی این دو کشور که شامل تظاهرات، راهپیمایی، تحصن و اعتصاب می‌باشد را در مقابله با سلطنت‌طلبان، طرفداران نهضت آزادی و همچنین مجاهدین خلق به تصویر کشیده است. وحید شمس (۱۳۹۵) هم در کتاب «بررسی اطلاعاتی احزاب و گروه‌های سیاسی مخالف جمهوری اسلامی ایران» سیر تکوین و پیدایش احزاب سیاسی، بررسی گفتمان اپوزیسیون و دلایل گرایش افراد به گروه‌های ضد امنیتی در ایران را سنخ‌شناسی کرده است. کتاب «جریان‌های مارکسیسم دانشجویی» به نگارش رنجبران (۱۳۸۸) نیز روند شکل‌گیری و گسترش جریان مارکسیستی در بین دانشگاهیان را بررسی کرده است. کتاب «جنبش چپ به روایت اسناد ساواک: حزب دموکرات کردستان ایران» هم که به همت مرکز بررسی اسناد تاریخی وزارت اطلاعات (۱۳۷۸) منتشر شده، فعالیت‌ها و اقدامات حزب دموکرات کردستان را بر اساس اسناد ساواک مورد کنکاش و بررسی قرار

داده است. همچنین نجاتی (۱۳۸۰) در کتاب «نگاهی از درون به جنبش چپ ایران» تلاش کرده تا خاطرات دو شخصیت چپ گرا که دارای سابقه طولانی در جریان چپ رادیکال بوده اند را مورد بررسی قرار داده و دیدگاهی درونی نسبت به این جریان از زبان اعضای این گروهها را به مخاطب ارائه دهد. جعفریان (۱۳۹۲) هم در کتاب «جریان ها و سازمانهای مذهبی سیاسی ایران» ورود روحانیان به کانونهای مبارزه و نقش آنان با تکیه بر مذهب در عرصه فرهنگ و سپس سیاست را مورد بررسی قرار داده و تلاش دارد تا به این سوال پاسخ دهد که چگونه در بین انواع گروهها با گرایشهای ملی-مذهبی، چپ و ...، این روحانیون بودند که در کانون قدرت قرار گرفتند و توانستند قدرت را قبضه کنند. مازیار بهروز (۱۳۹۵) هم در کتاب «شورشیان آرمانخواه» به بررسی دلایل ناکامی گروهها و احزاب چپگرای ایرانی پرداخته است. در بخشی از کتاب مسائل مرتبط با فداییان و انشعابات رخ داده در این سازمان و دلایل رویارویی و مقابله این سازمان با جمهوری اسلامی به صورت تفصیلی مورد بررسی قرار گرفته است. مسائل زنان، انتخابات غیردموکراتیک و تفاوت گرایشهای جمهوری اسلامی با سازمان فداییان خلق از جمله محورهای مورد اختلاف که امکان ائتلاف این دو را از بین می برد معرفی شده است. کتاب روایتی تاریخی داشته و تلاش کرده تا با دیدگاهی تاریخ محور تغییر و تحولات رخ داده در این سازمان را به خوانندگان ارائه دهد. دیلامی (۱۹۹۲) هم در مقاله‌ای با عنوان «انقلاب بلشویکی و ریشه‌های کمونیسم در ایران» به روند شکل‌گیری جنبش‌ها و احزاب کمونیستی پس از ایجاد دولت کمونیستی در شوروی پرداخته است. مقاله تلاش کرده تا روایتی از حوادث منجر به شکل‌گیری احزابی مانند مجاهدین خلق و حزب توده را ارائه دهد. پیش‌فرض مقاله بر این اساس است که شوروی از ترس تمایل ایران به اردوگاه غرب و همچنین برای نفوذ در ساختارهای داخلی ایران به تأسیس چنین جریاناتی اقدام کرده است. فرانزن (۲۰۱۷) نیز در مقاله‌ای با عنوان «کمونیسم در جهان عرب و ایران» به بررسی سیر تطور جریان‌ات کمونیستی در کشورهای جهان عرب و مقایسه آن با ایران پرداخته است. نویسنده بر این باور است که کمونیسم در این دو منطقه بنا بر ویژگی‌های فرهنگی دارای تفاوت‌هایی است. همچنین بررسی‌های نویسنده بیانگر تفاوت کمونیسم جهان عربی و ایرانی با کمونیسم اروپایی می‌باشد. بررسی تحقیق‌های صورت گرفته در خصوص گروه‌های اپوزیسیون نشان‌دهنده این است که تاکنون پژوهشی تطبیقی در باب شباهت‌ها و تفاوت‌های این گروه‌ها انجام نشده و وجه تمایز این پژوهش با سایر پژوهش‌های صورت

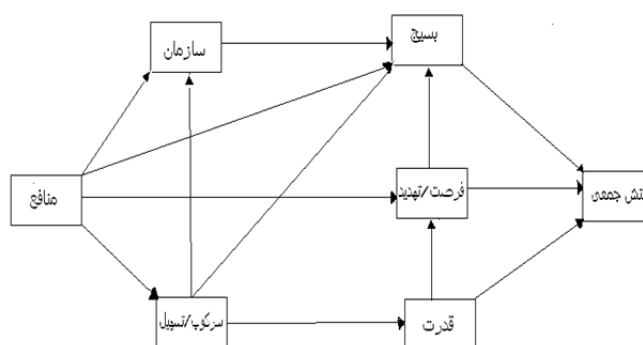
تحلیل مواضع و فرآیند بسیج منابع اپوزیسیون چپ ... (ملیحه سالم و دیگران) ۱۲۷

گرفته در این زمینه در بررسی مواضع و فرآیند بسیج گروه‌های سلطنت طلب و چپ‌گرا به صورت سازمان‌مند و نظریه‌محور و با رویکردی تطبیقی است.

۳. مبانی و چهارچوب نظری

مدل نظری مورد استفاده در این پژوهش مدل بسیج سیاسی چارلز تیلی است. بدین ترتیب که از مدل بسیج سیاسی تیلی برای توضیح ویژگی‌های گروه‌های سلطنت طلب (شورای ملی ایران) و چپ مارکسیست (سازمان راه کارگر) مخالف و مدعی قدرت در برابر نظام جمهوری اسلامی استفاده می‌شود.

مدل بسیج تیلی

مدل شماره ۱ منبع: پناهی، ۱۳۸۹: ۳۴۱

توضیح آنکه چارلز تیلی برای توصیف رفتار جمعی از دو مدل جامعه سیاسی (polity model) و مدل بسیج (mobilization) استفاده می‌کند. در مدل جامعه سیاسی به گروه‌های چالشگر و عضو اشاره شده و ائتلاف یا عدم ائتلاف آنان بررسی می‌شود. مدل بسیج به منظور تبیین رفتار هر یک از گروه‌های مدعی به طور جداگانه طراحی شده است. متغیرهای این الگو که درباره هر گروه مدعی به طور جداگانه مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند عبارت‌اند از:

- منافع: امتیازها و دستاوردهای مشترکی که در نتیجه کنش متقابل یک جمعیت با جمعیت دیگر عاید اعضای آن جمعیت می‌شود؛
- سازمان: هر چه اعضای گروه از هویتی یکپارچه‌تر برخوردار باشند و ساختارهایی که آنان را متحد می‌کند مستحکم‌تر باشند، آن گروه سازمان‌یافته‌تر محسوب می‌شوند؛
- بسیج منابع: کوشش برای دستیابی به هر نوع منبعی که گروه مدعی برای پیشبرد عمل جمعی خود ضروری بداند؛
- عمل جمعی (یا کنش گروهی): عمل مشترک یک گروه مدعی در پی دستیابی به اهداف مشترک عمل جمعی خوانده می‌شود؛
- فرصت/ تهدید: فرصت رابطه بین جمعیت و محیط را تعریف می‌کند.

شاخصه‌های مدل بسیج سیاسی تیلی به شرح زیر است:

اول- بسیج و گستره آن: بسیج شامل انواع تدارکاتی، تدافعی و تهاجمی است. هر گروه تلاش می‌کند منابع مختلفی را بسیج نماید که شامل منابع تخصصی، تسلیحاتی، کالایی، هنجاری و انسانی است. فرآیند بسیج به فرآیندی گفته می‌شود که موجب کاهش ادعای گروه‌های رقیب درباره منابع تحت اختیار اعضا است و همچنین در این فرآیند برنامه‌هایی برای کسب منافع اعضا ارائه می‌شود. ایجاد ساختارهایی در گروه که خروج و اعتراض در آن به حداقل برسد جزء فرآیند بسیج است.

دوم- سازمان و سلسله‌مراتب: عناصر سازمان شامل آگاهی و تعهد، هویت مشترک و شبکه روابط است. هنگامی که اعضای یک سازمان هویت مشترک پیدا کنند و نسبت به منافع خود آگاهی و تعهد داشته باشند و شبکه‌ای از روابط تشکیل دهند، سازمان به وجود می‌آید. کیفیت سازمان شامل مؤلفه‌های زیر است:

رهبری و ایدئولوژی، فراگیری که به معنای عضوگیری از طبقات مختلف است، توانایی بسیج، گستره‌ی جغرافیایی سازمان که شامل داشتن شعب در شهرستان‌ها، میزان تسلط بر زندگی اعضا، کارآمدی سازمان، تمایز ساختاری، تمرکز و عدم تمرکز سطح منابع بسیج شده سازمان می‌باشد،

تحلیل مواضع و فرآیند بسیج منابع اپوزیسیون چپ ... (ملیحه سالم و دیگران) ۱۲۹

سوم- منافع شامل خواسته‌های اقتصادی، سیاسی، اجتماعی؛ اهداف؛ و امتیازات و ضد امتیازات می‌باشند.

چهارم- قدرت یعنی توانایی وادار کردن دیگران به انجام دادن یا ندادن کاری که مایل به انجام دادن یا ندادن آن نیستند. هر چه میزان قدرت گروه بالاتر باشد مقبولیت و توان کنش جمعی آن بیشتر و کمتر مورد سرکوب حکومت و دیگر گروه‌های رقیب قرار می‌گیرد.

پنجم- فرصت/ تهدید: فرصت به معنای کاهش منافع سایر گروه‌ها در برابر گروه مدعی و تهدید به معنای آسیب‌پذیری گروه مدعی در برابر ادعاهای جدید گروه‌های دیگر است (تیلی، ۱۳۸۵: ۸۴-۸۳).

ششم- سرکوب/ تسهیل: سرکوب تسهیل به دو دسته مستقیم و غیرمستقیم تقسیم می‌شود. سرکوب گروه به منزله آن است که حکومت یا گروه‌های مدعی دیگر جهت افزایش هزینه‌های آن گروه اقدام کنند. تسهیل نیز به معنای کنشی است که هزینه‌های کنش جمعی یک گروه را کاهش می‌دهد. حکومت مهم‌ترین عامل سرکوب‌کننده گروه‌های مختلف چالشگر در جامعه است. از شاخصه‌های مختلف تسهیل می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: اعتبار بخشیدن به یک گروه، قانونی کردن عضویت گروه، تأمین هزینه‌های گروه، کاهش هزینه‌های کنش جمعی گروه، در اختیار گذاشتن اطلاعات و تخصص راهبردی برای گروه، خنثی‌سازی دشمنان گروه و فرستادن نیروهایی برای کمک به گروه است. سرکوب نیز شامل شاخصه‌های از قبیل اعمال مجازات، توقیف روزنامه‌ها، خدمت اجباری اعتصاب‌کنندگان، ممنوعیت اجتماعات و دستگیری رهبران است (تیلی، ۱۳۸۵: ۱۵۰-۱۴۹).

۴. مواضع و فرآیند بسیج منابع در گروه‌های چپ‌گرا

۱.۴ تاریخچه سازمان کارگران انقلابی ایران (راه کارگر)

سازمان کارگران انقلابی ایران (راه کارگر)، سازمانی کمونیستی، مارکسیستی و چپ‌گرا است که در فرآیند انقلاب سال ۱۳۵۷ و در چهارم تیرماه ۱۳۵۸ با نام اختصاری «راه کارگر» شکل گرفت و هدف اصلی خود را به‌طور کلی مبارزه در جهت برانداختن سرمایه‌داری و پیروزی سوسیالیسم می‌داند. پایه اولیه سازمان از اعضا و هواداران سابق «فداییان خلق» و «مجاهدین

مارکسیست» شکل گرفت. این سازمان از ابتدای تأسیس بارها دچار انشعابات شده است. سازمان مزبور در سال‌های ۱۳۵۸ تا ۱۳۶۰ دچار اختلاف‌ها و در نتیجه انشعابات شد و این عامل به عضویت برخی از اعضا به حزب توده انجامید. اکنون راه کارگر دارای دو «سازمان» است. سازمان مادر که به نام «سازمان راه کارگر» فعالیت می‌کند و بخش «منشعب» که به نام پیشین این سازمان فعالیت می‌کنند (راه کارگر، ۱۳۹۶/۴/۸).

۲.۴ مواضع سازمان راه کارگر

تحریک اقشار فرودست و ضعیف جامعه در برابر جمهوری اسلامی با توجه به صبغه کمونیستی این سازمان از جمله مواضع و راهبردهای کلان راه کارگر می‌باشد. این سازمان تمرکز ویژه‌ای بر روی اعتراضات صنفی و کارگری دارد و هر اعتصاب و اعتراضی را نشانه‌ای بر بی‌کفایتی جمهوری اسلامی برشمرده و نتیجه می‌گیرد که مردم بایستی علیه آن شوریده و زمینه‌های براندازی آن را فراهم کنند. این هدف در جریان اعتراضات دی‌ماه ۱۳۹۶ به طرز آشکاری خود را نشان داد. از دیدگاه سران این سازمان اغتشاشات و آشوب‌های دی‌ماه ۹۶ یک جنبش طبقاتی و مارکسیستی بود و باید از این منظر تحلیل اغتشاشات آشوب‌های دی‌ماه ۹۶ را تحلیل کرد (سازمان راه کارگر، ۱۳۹۷/۱۰/۲۸). از دیدگاه این سازمان عمر سیاست ورزی به شیوه سستی و بر مدار دو جریان عمده اصولگرا و اصلاح‌طلب به پایان رسیده و مردم به دنبال سامان جدیدی جهت نظم دادن به اوضاع سیاسی خودشان هستند و به تبع با توجه به اینکه شورش‌ها و اعتراضات جدید، کارگری و طبقاتی می‌باشد، بخت سازمان برای رهبری این شورش‌های طبقاتی زیاد است. مبتنی بر چنین دیدگاهی این سازمان مردم را دعوت به اتخاذ رویکرد جنگی در برابر جمهوری اسلامی می‌کند. رهبران و طرفداران این سازمان با مذمت مردم برای عدم اتخاذ رویکرد جنگی در برابر جمهوری اسلامی بر این باورند که رویکردهای جنگی اتخاذ شده از سوی مردم در برابر جمهوری اسلامی ضعیف بوده و برای درهم شکستن قدرت حکومت ابداً کافی نیست (سازمان راه کارگر، ۱۳۹۸/۲/۱۳).

این سازمان در اغتشاشات آبان ماه سال ۹۸ نیز حضور فعالی داشت. این سازمان در بیانیه‌ای که در دفاع از این آشوب‌ها صادر کرد خواهان آن شد که آشوبگران همچنان در صحنه بمانند و کشور را به هم بریزند تا شاهد ترک خوردن و شکاف میان صاحبان قدرت

تحلیل مواضع و فرآیند بسیج منابع اپوزیسیون چپ ... (ملیحه سالم و دیگران) ۱۳۱

در جمهوری اسلامی باشیم و نظام وادار به عقب‌نشینی بشود (سازمان راه کارگر، ۱۳۹۸/۸/۲۸).

همچنین برخلاف مرام کمونیستی که مذهب را بر نمی‌تابد؛ این سازمان از فرقه‌های بهایی و دراویش به دلیل مخالفت آن‌ها با جمهوری اسلامی حمایت به عمل می‌آورد (سازمان راه کارگر، ۱۰ و ۱۶/۸/۱۳۹۸). این سازمان استفاده ابزاری از هر نهاد و فرقه‌ای حتی اگر مذهبی باشد را در برابر جمهوری اسلامی مجاز می‌شمارد و از آن حمایت به عمل می‌آورد.

از دیگر دیدگاه‌های آنها مخالفت با تحریم‌های آمریکا است. از دیدگاه آن‌ها افزایش فشار اقتصادی بر مردم منجر به شوریدن مردم علیه حکومت نخواهد شد چراکه مردم گرسنه درگیر یک‌لقمه‌نان‌اند و توانی بر انقلاب ندارند. همچنین با توجه به اینکه آلترناتیو جمهوری اسلامی از دیدگاه دولت آمریکا سران این سازمان نمی‌باشند؛ با اعمال تحریم‌ها مخالفت می‌کنند (سازمان راه کارگر، ۱۵/۸/۱۳۹۷). در همین راستا است که راه کارگر از سلطنت‌طلبی و طرفداران آن نیز برائت جسته و با آن به مخالفت برمی‌خیزد؛ چراکه در تحلیل سازمان، طرفداران پهلوی و سلطنت‌طلبان، جانشین بالقوه جمهوری اسلامی از دیدگاه آمریکا و شرکایش می‌باشند. سازمان کارگران انقلابی ایران سلطنت‌طلبی را نوع دیگری از ارباب پروری در نظر می‌گیرد (سازمان راه کارگر، ۲۲/۲/۱۳۹۸). با توجه به مواضع ضدسلطنتی که طرفداران و سران این سازمان دارند از دوران پهلوی به بدی یاد کرده و متقابلاً از انقلاب اسلامی مردم ایران در سال ۱۳۵۷ حمایت به عمل می‌آورند؛ لکن معتقدند که نظام جمهوری اسلامی انقلاب مردم ایران را به انحراف کشانده است (سازمان راه کارگر ۲۲/۱۱/۱۳۹۷).

از دیگر مواضع این سازمان می‌توان به موارد زیر اشاره کرد که در اینجا به دلیل عدم اطاله کلام از توضیح تفصیلی آن‌ها صرف‌نظر می‌شود:

- مخالفت با خصوصی‌سازی در ایران (سایت سازمان راه کارگر، ۲۴/۱۱/۱۳۹۷).
- تفسیر انقلاب اسلامی به‌عنوان انقلابی مادی و طبقاتی (نگاه کمونیستی به پدیده انقلاب) (سازمان راه کارگر ۲۶/۳/۱۳۹۷).
- درخواست ایجاد تشکیلات کارگری سراسری خارج از چارچوب‌های قانونی موجود (سازمان راه کارگر، ۳۱/۵/۱۳۹۴).

- حمایت از حرکت‌های دانشجویی خشونت‌بار در برابر جمهوری اسلامی (سازمان راه کارگر ۱۳۹۸/۴/۱۹).
- حمایت از سازمان‌دهی رادیکال جامعه‌ی مدنی به‌منظور سرنگونی جمهوری اسلامی (سازمان راه کارگر، ۱۳۹۷/۴/۱۹).
- مخالفت با برنامه هسته‌ای صلح‌آمیز جمهوری اسلامی (سازمان راه کارگر ۱۳۹۰/۵/۲۱).

۳.۴ فرایند بسیج سازمان راه کارگر

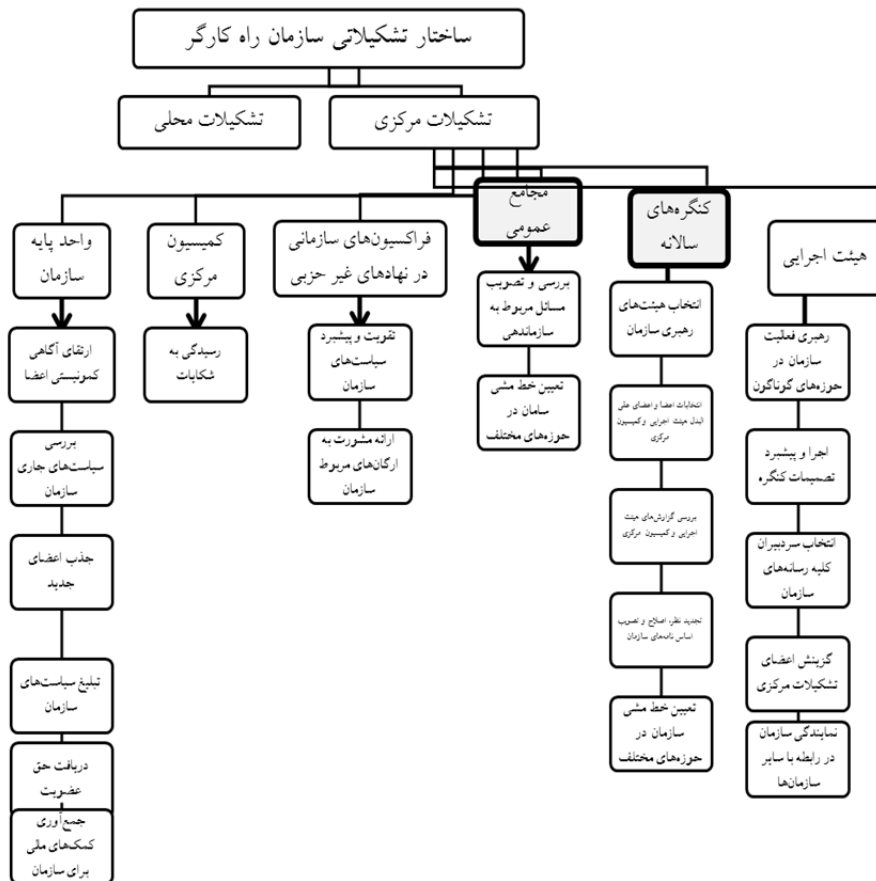
۱.۳.۴ سازمان

۱.۱.۳.۴ ساختار تشکیلاتی سازمان

ساختار تشکیلاتی سازمان راه کارگر را، تشکیلات محلی و مرکزی به وجود می‌آورند. عالی‌ترین مجامع تصمیم‌گیری عبارت‌اند از مجمع عمومی دوره‌ای و کنگره برای کل سازمان (سازمان راه کارگر، ۱۳۹۸/۵/۳۰).

نمودار زیر ساختار تشکیلاتی سازمان راه کارگر و وظایف هرکدام از آن‌ها را بیان کرده است:

تحلیل مواضع و فرآیند بسیج منابع اپوزیسیون چپ ... (ملیحه سالم و دیگران) ۱۳۳

نمودار شماره ۱- ساختار تشکیلاتی سازمان راه کارگر

منبع: براساس چارت تشکیلاتی سازمان

۲.۱.۳.۴ ایدئولوژی سازمان راه کارگر

سازمان راه کارگر برداشتی کاملاً سوسیالیستی از انقلاب اسلامی دارد. از نظر سازمان، انقلاب اسلامی محصول سلطه سرمایه‌داری و بر ضد آن بود. جامعه مطلوب از دیدگاه سازمان به وجود آمدن جامعه‌ای سوسیالیستی است که در آن مالکیت به نحو اشتراکی برقرار است و آزادی‌های دموکراتیک فرضی حکم‌فرماست (برنامه سازمان کارگران انقلابی ایران، برای چه مبارزه می‌کنیم، بی‌جا، بی‌تا). اما در جوامع پیشرفته کمونیستی تجربه‌شده مانند اتحاد جماهیر شوروی سابق، جمهوری خلق چین و همچنین در کشورهای

کمونستی کمتر توسعه یافته مانند کوبا و کره شمالی هیچ اثری از آزادی‌های دموکراتیک ادعایی سازمان راه کارگر به چشم نمی خورد و معلوم نیست هواداران این ایدئولوژی بر اساس کدام تجربه و کدام معیار این وضعیت مطلوب را تصور کرده اند.

۴.۴ کنش های سازمان راه کارگر

سازمان کارگران انقلابی ایران در داخل ایران ساختار منسجم و همبسته ای که بتواند حرکت و جنبشی راه بیندازد و بر روی معادلات سیاسی کشور و مسئولان تأثیرگذار باشد ندارد؛ چراکه فعالیت این سازمان در داخل کشور ممنوع بوده و از طرفی این سازمان اعضا و طرفداران آن چنانی هم ندارد که بتواند برای راه اندازی حرکتی اعتراضی از هر نوع بر روی آن ها حساب باز کند. از این رو این سازمان همواره تلاش می کند بر روی هر حرکت اعتراضی که در داخل ایران راه می افتد تمرکز ویژه کرده و اگر حرکت شکل گرفته با خواسته و امیال سران این سازمان همسویی داشت، از آن به نفع سیاست های خود استفاده کند.

سوارشدن بر موج اعتصابات صنفی و تشویق و فراخوان به سراسری شدن هرگونه اعتراض صنفی که در کشور شکل می گیرد از جمله کنش هایی است که سازمان راه کارگر از طریق آن ها سعی در رسیدن به خواسته ها و منافع خود دارد. آن ها معتقدند که این اعتصابات نباید محدود به حرکت های کارگری باشد و بایستی دایره وسیع تری از اصناف و مشاغل را در برگیرد (سازمان راه کارگر، ۱۳۹۷/۸/۵). دعوت به نافرمانی مدنی و تحریک به اقدامات خشونت آمیز و غیرقانونی همچون دعوت مردم به تحریم انتخابات و عدم شرکت کردن در پروسه های قانونی از دیگر کنش های مدنظر راه کارگر برای ضربه زدن به جمهوری اسلامی می باشد؛ هم چنین درخواست تحریم انتخابات از جمله موارد دیگری است که سازمان راه کارگر با آن همراهی کرده و آن را مورد پوشش رسانه ای خبری خود قرار می دهد (سازمان راه کارگر، ۱۳۹۰/۱۲/۷). راه اندازی و پشتیبانی از این کارزارها، هیچ گاه با اقبال عمومی مواجه نشده؛ چراکه این سازمان به جز در بین اعضای خود هیچ گونه حمایت مردمی دیگری ندارد.

تحلیل مواضع و فرآیند بسیج منابع اپوزیسیون چپ ... (ملیحه سالم و دیگران) ۱۳۵

۵.۴ بسیج منابع سازمان راه کارگر

از آنجایی که بسیج به گردآوری منابعی از جمله نیروی انسانی، اسلحه و منابع مالی اطلاق می‌شود؛ بایستی به نحوه گردآوری نیروی انسانی (هنجاری)، منابع مالی و فعالیت‌های رسانه‌ای (فایده‌مندانه) و امکانات دفاعی سازمان از جمله اسلحه و ... (اجباری) و ... اشاره و نوع بسیج سازمان مزبور را ارزیابی کرد.

در ارتباط با نحوه گردآوری نیروی انسانی که جزء منابع هنجاری سازمان قرار می‌گیرد؛ بایستی به این نکته اشاره کرد که سازمان شرط عضویت افراد را با درخواست شخصی آن‌ها در وهله اول و توصیه دو نفر از اعضای سازمان در وهله دوم بیان می‌کند. علاوه بر آن، تشکلهای کارگری و محافل کمونیستی می‌توانند به‌طور جمعی به عضویت سازمان درآیند. در ارتباط با نحوه گردآوری منابع مالی سازمان باید به این نکته اشاره کرد که حق عضویت اعضاء و کمک‌های مالی هواداران، منابع مالی سازمان را تأمین می‌کند (سازمان راه کارگر، ۱۳۹۸/۵/۳۰).

در ارتباط با بحث رسانه و وسایل ارتباطی به‌عنوان یکی دیگر از منابع فایده‌مندانه سازمان می‌توان گفت سازمان راه کارگر در حال حاضر دو گاهنامه به نام‌های «تک‌برگی راه کارگر» و «بولتن مباحثات نظری راه کارگر» را منتشر می‌کند. همچنین در سایر عرصه‌های کار رسانه‌ای، سازمان از آبان ۱۳۶۵ فعالیت رادیویی موج کوتاه با نام رادیو «صدای کارگر» در نواحی مرزی کردستان عراق را آغاز کرد و از سال ۱۳۸۷ علاوه بر پخش برنامه‌های رادیویی، پخش برنامه‌های تلویزیونی نیز به فعالیت‌های سازمان اضافه شد. در حال حاضر سازمان راه کارگر برنامه‌های خود را از طریق شبکه ماهواره‌ای اندیشه پخش می‌کند (سازمان راه کارگر، بی تا).

۶.۴ منافع

می‌توان گفت که منفعت اصلی این سازمان در «سرنگونی نظام جمهوری اسلامی و جانشینی آن با یک نظام سوسیالیستی» محقق می‌شود. فعالیت این گروه در خارج از کشور و در موارد زیادی عدم امکان پیگرد قانونی به‌عنوان یک امتیاز برای این گروه قابل طرح است. چراکه امکان فعالیت آزادانه و به‌دوراز ترس تعقیب و مجازات را برای آن‌ها فراهم می‌کند.

همچنین این سازمان با گروه‌های سلطنت‌طلب و طرفداران برقراری نظام شاهنشاهی مخالف است و آن‌ها را مخالف منافع و خواسته‌های خود تعریف می‌کند. از دیدگاه طرفداران این سازمان، آنچه از سلطنت‌طلبی برمی‌آید نه یک حکومت پیشرو و مردم‌گرا بلکه حکومتی است که یگانه پروژه‌ی سیاسی‌اش برای آینده ایران را برقراری شکلی از «حکومت گذشته» تعریف کرده است (سازمان راه کارگر، ۱۳۹/۱۰/۵). رقابت سیاسی این سازمان با گروه‌های سلطنت‌طلب و عدم ائتلاف آن‌ها با یکدیگر به دلیل عدم همسویی در منافع و ایدئولوژی، توان این سازمان را در دستیابی به منافع تعریف‌شده خود کاهش داده است. همچنین فقدان امکان فعالیت قانونی در داخل کشور فعالیت‌های این سازمان را محدود به فعالیت‌های رسانه‌ای و ارائه فراخوان‌های مختلف کرده و عملاً از میزان تأثیرگذاری آن بر بستر تحولات اجتماعی با توجه به عدم فعالیت در داخل کشور کاسته است.

۷.۴ فرصت - تهدید

۱.۷.۴ فرصت‌ها

به‌طور معمول به دلیل ساختار غیرقانونی سازمان‌ها و گروهک‌هایی همچون راه کارگر فرصت خاصی در سطح کلان برای فعالیت و ابراز وجود برای این سازمان‌ها وجود ندارد لیکن شرایط بحرانی و اوضاع غیرعادی می‌تواند فرصت‌هایی جهت استفاده این سازمان‌ها فراهم نماید و به آن‌ها قدرت عرض اندام و اتخاذ موضع بدهد. تحولات اقتصادی کلان در سیستم جمهوری اسلامی که منجر به تغییرات وسیع در زندگی و معیشت مردم می‌شود معمولاً مورد استفاده این سازمان و سازمان‌های مشابه آن بهره‌برداری سیاسی قرار می‌گیرد. به‌عنوان نمونه تحولات اقتصادی که منجر به اعتراضات و اغتشاشات دی‌ماه سال ۱۳۹۶ و همچنین آبان ۱۳۹۸ در سطح کشور شد یکی از مواردی است که برای این سازمان فرصت دعوت از مردم برای شورش علیه جمهوری اسلامی را فراهم کرد (سازمان راه کارگر، ۱۳۹۶/۱۰/۸)

حرکت‌های اعتراضی اصناف و مشاغل گوناگون که از وضعیت معیشت و سیاست‌های اقتصادی ناراضی هستند یکی دیگر از مواردی است که فرصت بهره‌برداری و سوءاستفاده را

تحلیل مواضع و فرآیند بسیج منابع اپوزیسیون چپ ... (ملیحه سالم و دیگران) ۱۳۷

فراهم می‌کند. اعتراضاتی مانند اعتراضات کارگران هپکو اراک (سازمان راه کارگر، ۱۳۹۸/۶/۲۷)، اعتراضات کارگران شرکت واحد تهران و حومه (سازمان راه کارگر، ۱۳۹۵/۹/۱۴)، اعتراضات صنفی کارگران، معلمان و دانشجویان (سازمان راه کارگر، ۱۳۹۵/۷/۱۳)، اعتراضات کامیون رانان (سازمان راه کارگر، ۱۳۹۷/۷/۱۳) و دیگر اصناف و مشاغل از جمله اعتراضات مرتبط با اقشار ضعیف جامعه هستند که این سازمان درصدد بهره‌جویی و فرصت‌طلبی از آن‌ها بوده است.

بایستی گفت که مشکلات داخلی و عملکرد ضعیف در بعضی حوزه‌ها به‌عنوان کاتالیزور و تشدیدکننده عمل کرده و فرصت سوءاستفاده را به این سازمان و گروه‌های ضدانقلاب مشابه می‌دهد؛ درحالی‌که در نبود و کاهش این مشکلات عملاً دست سازمان برای فرصت‌طلبی خالی شده و به فقدان تأثیرگذاری به‌صورت مطلق خواهد رسید.

۲.۷.۴ تهدیدات

این سازمان دارای ضعف‌ها و مشکلات داخلی و بیرونی است که موجودیت آن را تهدید می‌کند. ازجمله این موارد می‌توان به سلطه نگرش‌های غیردموکراتیک و بوروکراتیک بر ساختار سازمان اشاره کرد. سلطه فرهنگ استبدادی و بوروکراتیک بر سازمان عواقبی چون انشعاب اعضای سازمان و بعضاً خروج افراد از سازمان را در پی داشته است. خود این سازمان نیز نسبت به سلطه چنین نگرشی بر ساختار سازمان اذعان دارد و آن را ناشی از سیاست‌ها و مقررات توافق شده برمی‌شمارد فشارهای ناشی از فضای مسموم حاکم بر سازمان به‌نوبه خود عاملی بود تا بسیاری از کادرها و اعضای سازمان راه کارگر، کناره‌گیری از سازمان را بر ماندن در آن ترجیح دهند (سازمان راه کارگر، ۱۳۸۱/۵/۱۵) جدایی این سازمان از شورای همکاری نیروهای چپ و کمونیست یکی از مواردی است که موجب تضعیف هرچه بیشتر و شکنندگی این گروه گردید (سازمان راه کارگر، ۱۳۹۶/۷/۱۹). چنین انشعاب‌ها و جدایی‌های از ابتدای تأسیس این سازمان در مقاطع گوناگون زمانی تابه‌حال وجود داشته و موجودیت سازمان را تهدید می‌کند.

اختلاف‌نظرهای بسیار فاحش بین اعضای راه کارگر تهدید عمده‌ی دیگر است که سازمان با آن مواجه می‌باشد. یکی از مهم‌ترین این اختلاف‌نظرها بر سر نوع حکومت پس از جمهوری اسلامی است. درحالی‌که برخی از اعضا مخالف ایجاد دولت بورژوازی قبل از

استقرار دولت سوسیالیستی هستند؛ برخی دیگر این اعتقاد را به‌منزله کمک نکردن به سرنگونی جمهوری اسلامی تلقی می‌کنند و ایجاد یک دولت بورژوازی را لازمه ایجاد دولت سوسیالیستی می‌دانند و آن را دارای ارجحیت نسبت به جمهوری اسلامی می‌دانند (سازمان راه کارگر، ۱۳۸۲/۴/۷).

۳.۷.۴ سرکوب - تسهیل

راه کارگر اقدامات جمهوری اسلامی در جلوگیری از فعالیت‌های سازمان را به دو شیوه سرکوب علنی و غیرعلنی تقسیم می‌کند. به‌طوری‌که از نظر آن‌ها در وهله اول جمهوری اسلامی تلاش می‌کند از طریق ایجاد وحشت و تفرقه سران جنبش را شناسایی کند و از بین ببرد و در وهله‌ی بعد به کانون‌های فعالیت حمله و کانون‌های بالقوه را با از هم پاشاند کنترل کند. آن‌ها در این زمینه دستگاه‌های امنیتی، نیروهای انتظامی و قوه قضائیه را مثلث سرکوب سازمان می‌خوانند (سازمان راه کارگر، ۱۳۹۶/۷/۱). آن‌ها این‌گونه بیان می‌کنند که از سال‌های پس از وقوع انقلاب تاکنون جمهوری اسلامی همواره روش سرکوب سران، اعضا و کادرهای این سازمان را در پیش گرفته است (سازمان راه کارگر، ۱۳۸۸/۱۰/۱۱).

ادعای هک شدن سایت سازمان توسط یگان سایبری سپاه پاسداران در سال ۱۳۹۲ که طی آن سازمان مدعی خارج شدن سایت رسمی خود از دسترس شد از دیگر اتهامات و ادعاهای آن‌ها نسبت به جمهوری اسلامی است (تریون زمانه، ۱۳۹۲/۳/۲۳) در این خصوص سازمان مدعی این است که جمهوری اسلامی در روند فعالیت‌های رسانه‌ای آن‌ها اختلال ایجاد می‌کند و از این طریق سعی در تخریب و تضعیف آن‌ها دارد. چنین ادعاهایی در راستای افزایش فشارهای حقوق بشری توسط مجامع جهانی و متهم نمودن جمهوری اسلامی به نقض اصول گردش آزاد اطلاعات مطرح می‌شود.

با توجه به ماهیت غیرقانونی و ضد امنیت ملی سازمان راه کارگر، هیچ‌گونه تسهیلاتی از جانب جمهوری اسلامی برای آن‌ها در نظر گرفته نشده و هیچ امکان خاصی برای فعالیت گروه‌های این‌چنینی در چارچوب قوانین جمهوری اسلامی برای آن‌ها متصور نیست. در پایان بحث مواضع و نحوه بسیج منابع سازمان راه کارگر در قالب جدول زیر ارائه می‌گردد:

تحلیل مواضع و فرآیند بسیج منابع اپوزیسیون چپ ... (ملیحه سالم و دیگران) ۱۳۹

جدول شماره ۱- مواضع و فرآیند بسیج منابع در گروه‌های چپ‌گرا

سازمان راه کارگر	
مواضع براندازانه و حمایت از حرکت‌های خشنونت‌بار در داخل کشور حمایت از فرقه‌های و مکاتب انحرافی در راستای ضربه زدن به جمهوری اسلامی تمرکز بر اقشار فرودست جامعه و تحریک آن‌ها به ایجاد آشوب در جامعه اعلام برائت و بیزاری از سلطنت‌طلبی و طرفداران آن و ...	مواضع
تشکیلات مرکزی (کنگره‌های سالانه، مجامع عمومی) - تشکیلات محلی	ساختار تشکیلاتی
سوسیالیسم - مارکسیسم - انقلاب پرولتاریا	ایدئولوژی
فراخوان تحریم انتخابات و عدم شرکت کردن در پروسه‌های قانونی جمهوری اسلامی سوارشدن بر موج اعتصابات صنفی و تشویق و فراخوان به سراسری شدن آن‌ها	کنش‌ها
امکان عضویت دسته‌جمعی تشکیلات کمونیستی و کارگری تأمین منابع مالی از طریق حق عضویت اعضاء و کمک‌های مالی هواداران انتشار بولتن و گاهنامه رادیو اختصاصی پخش برنامه‌های تلویزیونی از شبکه‌های ماهواره‌ای	بسیج منابع
سرنگونی نظام جمهوری اسلامی و جانشینی آن با یک نظام سوسیالیستی زندگی در خارج از کشور و عدم امکان پیگیری قضایی فعالیت‌های آن‌ها	منافع
سوءاستفاده از شرایط غیرعادی و بحرانی کشور استفاده تبلیغاتی از تکانه‌های اقتصادی شدید در ساختار جمهوری اسلامی	فرصت‌ها
سلطه نگرش‌های غیردموکراتیک و بوروکراتیک بر ساختار سازمان اختلاف‌نظر ایدئولوژیک در بین اعضای سازمان انشعابات و جدایی اعضا از سازمان	تهدیدها
دستگیری و مجازات سران سازمان عدم ارائه هیچ‌گونه تسهیلاتی برای مکان فعالیت قانونی به سازمان	سرکوب - تسهیل

منبع: محقق ساخته

۵. مواضع و فرآیند بسیج منابع در گروه‌های سلطنت‌طلب

۱.۵ تاریخچه شورای ملی ایران

شورای ملی ایران در تاریخ ۷ اردیبهشت ۱۳۹۲ تحت عنوان «شورای ملی ایران برای انتخابات آزاد» از ائتلاف چندین سازمان، گروه و شخصیت سلطنت‌طلب در شهر پاریس

تأسیس شد (بی بی سی فارسی، ۱۳۹۲/۲/۸). هدف اعلامی این به اصطلاح شورای ملی، انتخابات آزاد در جهت رسیدن به دموکراسی بر پایه یک نظام سکولار در ایران است. اما برخلاف هدف اعلام شده، هدف نهایی این شورا بازگرداندن خاندان پهلوی و شخص رضا پهلوی به سلطنت است (شورای ملی ایران، ۱۳۹۶/۶/۷). شورای ملی در اهداف خود بر آینده‌ای مبتنی بر موازین اعلامیه جهانی حقوق بشر تأکید دارد. ریاست شورای مزبور را رضا پهلوی فرزند آخرین پادشاه ایران بر عهده دارد (بی بی سی فارسی، ۱۳۹۲/۲/۸).

۲.۵ مواضع شورای ملی ایران

مهم‌ترین راهبرد و موضع این شورا التزام و تعهد بر باستان‌گرایی در برابر دین‌گرایی به عنوان هویت ایرانیان می‌باشد. این گروه تأکید ویژه‌ای بر تاریخ قبل از اسلام به عنوان دوره‌ای که نماد هویت و تمدن اصیل ایرانی می‌باشد دارد. همچنین این سازمان مسئولین جمهوری اسلامی را متهم به سوءاستفاده سیاسی از تاریخ باستانی ایران می‌کند تا به اهداف و منافع خود برسند (شورای ملی ایران، ۱۳۹۷/۰۸/۰۶). گویی اینکه، تاریخ و فرهنگ این کشور صرفاً مختص این گروه است و هیچ شخص و گروهی خارج از این شورا حق سخن گفتن در باب تاریخ ایران را ندارد.

اعلام مخالفت با برداشته شدن تحریم‌ها علیه جمهوری اسلامی و مردم ایران یکی دیگر از مواضع ضدملی شورای ملی ایران است. (شورای ملی ایران، ۱۳۹۴/۰۵/۰۷). رضا پهلوی که ریاست این شورا را بر عهده دارد در مواضعی که به وضوح ضدملی و ضد ایرانی بودن آن مشخص است با ابراز خوشحالی از تحریم‌های آمریکا بر ضد مردم ایران ابراز داشته که شهروندان و مردم ایران دلایل تحریم‌های خصمانه آمریکا را درک کرده و از آن قدردانی می‌کنند (Newsweek, 2019/12/12). رئیس شورای ملی ایران همچنین در جریان یک سخنرانی در موسسه واشنگتن پیشنهاد کرد دولت ترامپ رئیس‌جمهور آمریکا با ضبط اموال ایران کمک مالی بیشتری در اختیار نیروهای اپوزیسیون از جمله شورای ملی ایران که جزو این گروه‌های برانداز است قرار دهد (The Washington Institute, 2018/12/18). همچنین رضا پهلوی که نسبت به حرکت‌ها و اعتراضات داخلی به دیده تردید می‌نگرد و معتقد است که برای فروپاشی جمهوری اسلامی بایستی حتماً به کشورهای دیگر و به ویژه آمریکا و متحدانش تکیه کرد. پهلوی در نامه‌ای که برای دبیر کل سازمان ملل متحد فرستاده

تحلیل مواضع و فرآیند بسیج منابع اپوزیسیون چپ ... (ملیحه سالم و دیگران) ۱۴۱

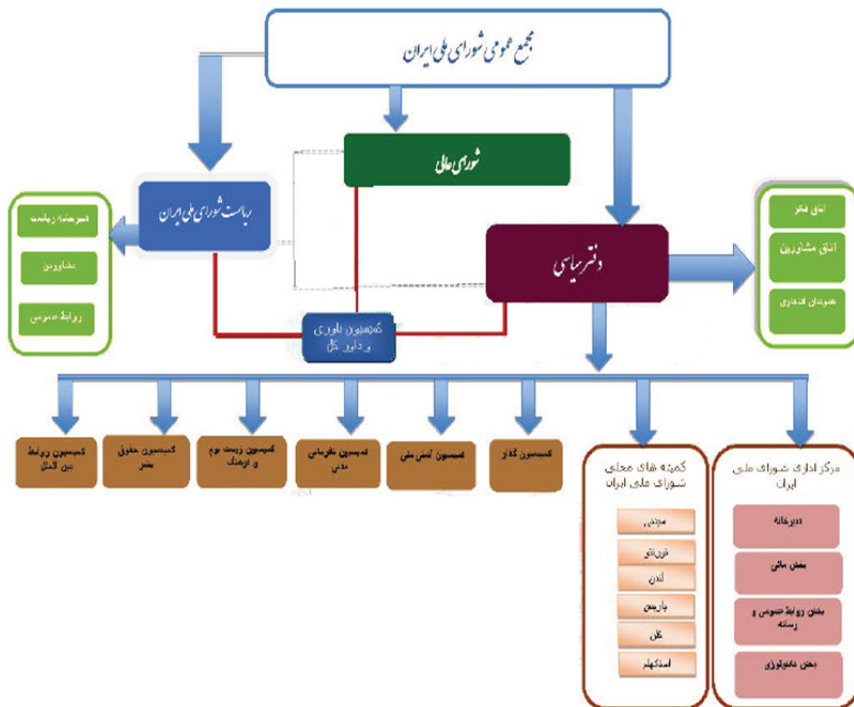
خواهان این شده که از ظرفیت شورای امنیت این سازمان به این منظور استفاده شود (رادیو فردا، ۱۳۹۸/۰۹/۱۸).

۳.۵ فرایند بسیج شورای ملی ایران

۱.۳.۵ سازمان

۱.۱.۳.۵ ساختار تشکیلاتی سازمان

شورای ملی ایران از پنج بخش دفتر سیاسی، شورای عالی، مرکز اداری، کمیسیون‌ها و مجمع عمومی تشکیل شده است: آنچه در خصوص ساختار تشکیلاتی از شورا باید گفت این است که همگی این دفاتر و کمیسیون‌ها حالت نمادین دارند و در اصل شورای ملی ایران حول محور شخص رضا پهلوی می‌چرخد و تصمیمات اوست که تماماً و بدون جرح و تعدیل تصویب و اجرایی می‌شود. نمودار زیر ساختار تشکیلاتی شورای ملی ایران را بیان کرده است:

نمودار شماره ۲- ساختار تشکیلاتی شورای ملی ایران منبع: سایت شورای ملی ایران، بی تا

۲.۱.۳.۵ ایدئولوژی شورای ملی ایران

برای پی بردن به ایدئولوژی و باورهای شورای ملی ایران بایستی به منشور شورای مزبور اشاره کرد. در رأس باورها و اهداف شورای ملی ایران ظاهراً برگزاری انتخابات آزاد در ایران قرار دارد. آن‌ها بر این باورند که طبق اعلامیه جهانی حقوق بشر، و بیانیه شورای بین‌المجالس، حق برگزاری انتخابات آزاد، برای تمامی انسان‌ها تضمین گردیده است (شورای ملی ایران، بی تا). در خصوص ایدئولوژی شورای ملی ایران می‌توان گفت این شورا از ایدئولوژی و مرامنامه سیاسی خاصی پیروی نمی‌کند و ایده مرکزی و اصلی آن شاهپرستی، نظام سلطنتی و بازگشت خاندان پهلوی به قدرت می‌باشد.

تحلیل مواضع و فرآیند بسیج منابع اپوزیسیون چپ ... (ملیحه سالم و دیگران) ۱۴۳

۴.۵ کنش‌های شورای ملی ایران

شورای ملی ایران در راستای به هم ریختن نظم عمومی و ایجاد اخلال در مدیریت و حکمرانی جمهوری اسلامی، تلاش می‌کند تا با استفاده از معدود اعضا و وابستگان خود در ایران، کشور را دچار آشوب و عدم ثبات کند. شورا همواره تلاش دارد با برانگیختن عواطف عمومی آن‌ها را به سمت شورش علیه جمهوری اسلامی سوق دهد. تأکید بر تاریخ ایران و القای انگاره ضدیت جمهوری اسلامی با تاریخ و پیشینه ایران باستان یکی از کنش‌های دائمی شورا است. فراخوان برای برگزاری تجمع در روز هفت آبان هر سال که به روز کوروش شهرت یافته است و شعار علیه جمهوری اسلامی در این تجمعات از جمله اقدامات کنشی شورا برای برانگیختن عواطف عمومی و ایجاد دوقطبی در کشور است (شورای ملی ایران، ۱۳۹۸/۸/۶).

همچنین استقبال و تلاش در راستای ایجاد محدودیت برای فعالیت‌های سیاسی معمول مسئولان جمهوری اسلامی از دیگر کنش‌های شورای ملی ایران است. این شورا حمایت از تحریم مقامات جمهوری اسلامی توسط کشورهای اروپایی را درخواست می‌کند تا وزرای امور خارجه جمهوری اسلامی را به کشورهای خود راه ندهند و آن‌ها را بایکوت کنند (شورای ملی ایران، ۱۳۹۸/۵/۲۱). ایجاد اخلال در روند سیاسی عادی کشور از جمله دیگر کنش‌های اجرایی این شورا می‌باشد. این شورا در کارزارهای مختلف خواستار این شده تا مردم با عدم مشارکت در انتخابات جمهوری اسلامی نظام را دچار چالش عدم مشروعیت کنند. یکی از این کارزارها که با هدف کاستن از میزان مشارکت بود کارزار انگشت پاک بود که دعوت به عدم مشارکت در انتخابات ریاست جمهوری سال ۹۶ ایران می‌کرد و همچون دیگر کارزارهای این شورا با عدم اقبال عمومی مواجه شد (شورای ملی ایران، ۱۳۹۶/۲/۲۱).

۵.۵ بسیج منابع شورای ملی ایران

شورای ملی ایران به مانند سازمان راه کارگر دارای انواع روش‌های گردآوری منابع جهت بسیج می‌باشد که در ادامه به مهم‌ترین آن‌ها اشاره می‌شود. در ابتدا به مهم‌ترین منبع بسیج شورای ملی ایران به عنوان منابع هنجاری که به نحوه و فرایند نیروی انسانی شورای ملی مربوط می‌شود؛ اشاره می‌شود. شورا دارای دو نوع عضویت ساده و فعال است. این شورا

در روند عضوگیری خود شرایطی را برای اعضا مشخص می‌کند که عبارت‌اند از ایرانی بودن، ادای سوگندنامه، امضا و باور به منشور شورای ملی ایران، تعهد کتبی مبنی بر رعایت اساسنامه تصویب‌شده و پرداختن حق عضویت (شورای ملی ایران، بی تا) در ارتباط با منابع مالی شورای ملی ایران به‌عنوان منابع فایده‌مندانه نیز باید گفت که منابع مالی شورای ملی ایران از طریق حق عضویت اعضا تأمین می‌شود که بسته به نوع عضویت افراد این حق عضویت متغیر است (شورای ملی ایران، ۱۳۹۶/۶/۷). در ارتباط با رسانه شورای ملی ایران به‌عنوان یکی دیگر از منابع فایده‌مندانه شورای ملی ایران، باید گفت علاوه بر سایت رسمی شورای ملی با عنوان Irannc.org که هم‌زمان با تأسیس شورای ملی ایران در سال ۱۳۹۲ آغاز به فعالیت کرده است؛ باید به مهم‌ترین رسانه شورای ملی ایران «رسانه افق ایران» اشاره کرد. این رسانه متعلق به مجموعه رسانه‌ای رضا پهلوی است و از تاریخ در ۲۴ آبان ماه سال ۱۳۹۳ در پاریس تأسیس شده و به پخش برنامه با موضوعات مختلف علیه جمهوری اسلامی می‌پردازد (تلویزیون افق ایران، بی تا).

۶.۵ منافع

منافع این شورا به مانند سازمان راه کارگر در براندازی نظام جمهوری اسلامی می‌باشد. این شورا «فروپاشی جمهوری اسلامی و جایگزینی آن با یک نظام سلطنتی به پادشاهی رضا پهلوی» فرزند محمدرضا پهلوی را به‌عنوان مهم‌ترین هدف و منفعتی که سعی دارد تحقق ببخشد برای سازمان خود در نظر گرفته است.

در خصوص امتیازات این گروه می‌توان به خارج نشین بودن آن‌ها و عدم امکان تعقیب حقوقی اعضای آن‌ها در سطح بین‌الملل اشاره کرد که همین امر اجازه فعالیت آزادانه را به آن‌ها ارائه می‌کند. همچنین حمایت کشورهای بیگانه از جمله آمریکا از رضا پهلوی به‌عنوان آلترناتیو جمهوری اسلامی از دیگر امتیازات این شورا می‌باشد. برای نمونه پس از روی کار آمدن ترامپ، او تصمیم داشت در پیام ویدیویی خود به مناسبت نوروز ۱۳۹۷ خطاب به ایرانیان، رضا پهلوی را نیز در کنار خود قرار دهد که به توصیه کارشناسان سیاسی آمریکایی از این کار منصرف شد (POLITICO, 2018/12/13). عدم امکان فعالیت قانونی در داخل کشور و غیرقانونی بودن این شورا به‌عنوان مهم‌ترین ضدامتیاز این گروه مطرح هست که

تحلیل مواضع و فرآیند بسیج منابع اپوزیسیون چپ ... (ملیحه سالم و دیگران) ۱۴۵

فعالیت‌های این گروه را صرفاً به خارج از کشور و از طریق رسانه‌ها و فعالیت‌های متفرقه دیگر محدود کرده است.

۷.۵ فرصت - تهدید شورای ملی ایران

۱.۷.۵ فرصت‌ها

مهم‌ترین فرصت برای شورای ملی ایران آزادی عمل آن‌ها در انجام اقدامات علیه جمهوری اسلامی به اقتضای امتیاز زندگی در خارج کشور و امکاناتی وجود دفاتر مرکزی و سازمان‌دهی - است که از این طریق در اختیار دارند؛ به‌طوری‌که آن‌ها سعی می‌کنند از کوچک‌ترین نارضایتی مردم از مسائل داخلی به نفع خود فرصت‌طلبی و بهره‌برداری کنند.

۲.۷.۵ تهدیدها

ازجمله تهدیدهای متوجه موجودیت شورای ملی ایران در وهله اول جدا شدن چندین سازمان متحد از آن است. جنبش آذربایجان برای دموکراسی و یکپارچگی، سازمان دموکراتیک یارسان و انجمن پادشاهی ایران ازجمله گروه‌هایی هستند که از اتحاد خود با شورای ملی ایران کنار کشیده‌اند. جنبش آذربایجان در بیانیه‌ای «عملکرد رهبر اصلی» یعنی رضا پهلوی را دلیل این خروج عنوان کرد که به نظر آنان «درایت و توانایی ایجاد اتحاد مابین اقوام ایرانی را ندارد.» همچنین علی مهربانی سخنگوی سازمان یارسان دلیل پیوستن این سازمان به شورای ملی ایران را تلاش برای معرفی هویت یارسان به سازمان‌های غیرگرد عنوان کرد. او اعلام کرد سازمان دموکراتیک یارسان با رهبری این شورا به دلیل برتری‌طلبی و هژمونی‌خاندان پهلوی دچار مشکل شده و به همین دلیل از این شورا خارج شده است (Youtube, 2013/5/12).

۳.۷.۵ سرکوب - تسهیل

تاکنون موردی مبنی بر دستگیری و بازداشت اعضای شورای ملی ایران در داخل کشور گزارش نشده است و خود شورا نیز آماری از تعداد اعضای دستگیرشده خود تا به حال ارائه نکرده است؛ لیکن در یک مورد دبیر اجرایی شورای ملی در سال ۹۵ در ایتالیا توسط پلیس بین‌الملل دستگیر و زندانی شد. این دستگیری به دنبال صدور حکم جلب بین‌المللی توسط

ایران «به اتهام فساد مالی» صورت گرفته بود. در پی این دستگیری رضا پهلوی از نخست‌وزیر ایتالیا درخواست مداخله شخصی برای آزادی محرابی کرد و دادگاه ایتالیا برخلاف قوانین بین‌المللی با باطل دانستن حکم صادره توسط ایران، او را آزاد کرد (رادیو فردا، ۱۳۹۵/۰۵/۲۲). در سایر موارد گزارش دیگری از دستگیری اعضای شورا چه در داخل و چه خارج از کشور گزارش نشده است.

در ارتباط با مبحث تسهیل شورای ملی ایران نیز باید گفت با توجه به غیرقانونی بودن و فعالیت ضد سیستمی این شورا علیه جمهوری اسلامی، نظام جمهوری اسلامی نیز تاکنون هیچگونه تسهیل و آسان‌گیری نسبت به فعالیت این شورا نداشته و فعالیت آن‌ها به مانند سازمان راه کارگر به طور کامل غیرقانونی می‌باشد و هیچگونه رواداری نسبت به آن‌ها وجود ندارد.

مواضع و فرآیند بسیج شورای ملی ایران در قالب جدول زیر قابل ارائه است:

جدول شماره ۲- مواضع و فرآیند بسیج منابع در گروه‌های سلطنت طلب

مواضع	شورای ملی ایران
التزام و تعهد بر باستان‌گرایی در برابر دین‌گرایی به‌عنوان هویت ایرانیان حمایت از اقدامات ساختارشکنانه در جمهوری اسلامی پشتیبانی از فرقه‌ها و مکاتب انحرافی مانند دراویش و بهائیت درخواست حمله نظامی قدرت‌های بزرگ به ایران درخواست تحریم هرچه بیشتر جمهوری اسلامی و ...	
ساختار تشکیلاتی	اتخاذ تصمیمات حول محور شخص رضا پهلوی دفتر سیاسی، شورای عالی، مرکز اداری، کمیسیون‌ها و مجمع عمومی
ایدئولوژی	ناسیونالیسم باستان، شاه‌پرستی، نظام سلطنتی و بازگشت خاندان پهلوی به قدرت
کنش‌ها	دعوت به تجمع و آشوب با القای انگاره ضدیت جمهوری اسلامی با تاریخ و هویت ایران درخواست تحریم و بایکوت مسئولین جمهوری اسلامی توسط دیگر کشورها فراخوان تحریم انتخابات و عدم شرکت کردن در پروسه‌های قانونی جمهوری اسلامی
بسیج منابع	تعیین شرایطی مانند ایرانی بودن، ادای سوگندنامه و ... برای عضویت تأمین منابع مالی از طریق حق عضویت اعضا فعالیت رسانه‌ای در فضای مجازی و پخش برنامه‌های تلویزیونی
منافع	سرنگونی نظام جمهوری اسلامی و جانشینی آن با یک نظام پادشاهی

خارج نشین بودن اعضا و عدم امکان تعقیب حقوقی اقدامات مجرمانه اعضای آن حمایت کشورهای غربی به ویژه آمریکا از رضا پهلوی به عنوان آلترناتیو جمهوری اسلامی	
فرصت‌ها	بهره‌گیری از فرصت اعتراضات و اغتشاشات داخلی
تهدیدها	انشعابات رخ داده در شورا و جدایی دیگر سازمان‌ها از آن عدم امکان فعالیت قانونی در داخل کشور و غیرقانونی بودن این شورا
سرکوب - تسهیل	دستگیری دبیر اجرایی شورای ملی ایران در ایتالیا توسط پلیس بین‌الملل

۶. نتیجه‌گیری: مقایسه مواضع و نحوه بسیج منابع دو سازمان

در این مقاله سیر مواضع و نحوه بسیج منابع گروه‌های سلطنت‌طلب و چپ‌گرا با مطالعه دو گروه شورای ملی ایران و سازمان راه کارگر مبتنی بر مدل بسیج سیاسی چارلز تیلی مورد بررسی قرار گرفت. این نظریه شامل هفت متغیر کنش جمعی، سازمان، منافع، بسیج منابع، فرصت/تهدید و سرکوب/تسهیل در کنار مواضع و عملکرد می‌باشد که در این پژوهش همگی این متغیرها به تفکیک برای هر دو گروه شناسایی و ارائه شد. در ارتباط با شباهت‌ها و تفاوت‌های این دو گروه مبتنی بر این نظریه و متغیرهای آن می‌توان موارد زیر را ارائه کرد:

بررسی تطبیقی سیر مواضع دو گروه شورای ملی ایران و سازمان راه کارگر بیانگر این است که هر دو گروه به یک نسبت خواستار براندازی جمهوری اسلامی هستند و در این مورد با یکدیگر کاملاً هم‌نظر و همراه هستند؛ لیکن با در نظر گرفتن منافع گروه و سازمان خود دارای مواضعی هستند که در مواردی با یکدیگر دچار تضارب و تضاد منافع می‌شود. در ارتباط با تشابهات درخواست ایجاد آشوب سراسری و اقدام نظامی و مسلحانه برای تضعیف و براندازی نظام جمهوری اسلامی در مواضع هر دو گروه وجود دارد. آنچه باعث تفاوت مواضع این دو گروه در زمینه اقدام نظامی و مسلحانه است این نکته است که راه کارگر خواستار ایجاد آشوب و جنگ خیابانی است و از به دست گرفتن سلاح توسط خود مردم حمایت به عمل می‌آورد و در نقطه مقابل شورای ملی ایران علاوه بر درخواست اقدام نظامی توسط مردم علیه نظام جمهوری اسلامی از حمله نظامی خارجی توسط قدرت‌های بزرگ و همچنین شورای امنیت استقبال می‌کند. همچنین راه کارگر از تحریم‌های آمریکا و هم‌پیمانانش علیه جمهوری اسلامی به دلیل اعتقاد به عدم سودمندی این تحریم‌ها در

فروپاشی نظام حمایت به عمل نمی‌آورد لیکن شورای ملی از این امر استقبال کرده و خواهان تشدید آن نیز می‌باشد.

درحالی‌که راه کارگر یک سازمان کمونیستی-سوسیالیستی است و نقطه ثقل و تمرکز آن بیشتر بر روی اقشار فرودست و ضعیف جامعه است و از انقلاب اسلامی نیز یک تفسیر مادی و طبقاتی دارد، تمرکز و نقطه ثقل شورای ملی ایران عمدتاً بر باستان‌گرایی و تاریخ ایران باستان می‌باشد. ازاین‌رو می‌توان گفت که شورای ملی ایران یک سازمان بازگشت به گذشته می‌باشد که سنت‌گرایی و رجوع به نظام سیاسی منسوخ‌شده را تبلیغ و ترویج می‌کند؛ لیکن سازمان راه کارگر با تکیه بر اندیشه‌های کمونیستی و سوسیالیستی درصدد براندازی نظام مستقر و جانشینی آن با نظام سیاسی است که تاکنون تجربه نشده و در نوع خود خاص است، بنابراین برخلاف شورای ملی ایران که یک سازمان گذشته‌گراست سازمان راه کارگر درصدد برقراری یک نظام سیاسی استثنایی است که تابه‌حال در پهنه جغرافیایی ایران نمونه خارجی نداشته و تجربه نشده است.

از نظر ساختار تشکیلاتی و سلسله‌مراتب سازمانی دو گروه دارای تفاوت‌هایی هستند، تفاوت آن‌ها در این زمینه این است که شورای ملی ایران حول محور رضا پهلوی ریاست این سازمان شکل گرفته و تصمیم‌گیرنده و به اصطلاح همه‌کاره این سازمان اوست که سازمان مشخصاً و به‌طور ویژه‌ای برای به قدرت رساندن این شخص تشکیل شده است؛ لیکن رهبری و سلسله‌مراتب تشکیلاتی سازمان راه کارگر بیشتر به صورت مخفیانه می‌باشد و این سازمان تشکیلات محرمانه دارد و برای به قدرت رساندن شخص خاصی نیز تشکیل نشده و بیشتر در نظر دارد تا یک ایدئولوژی و نظام سیاسی خاص که همان نظام سیاسی کمونیستی-سوسیالیستی است را در ایران برقرار کند و بنابراین می‌توان گفت درحالی‌که شورای ملی ایران یک سازمان، فرد محور و مبتنی بر شخص است، سازمان راه کارگر یک تشکیلات سازمان محور و قائم به مرام سیاسی خاصی است. همچنین مخفیانه و محرمانه بودن تشکیلات راه کارگر در برابر شورای ملی ایران یکی دیگر از تفاوت‌های دو گروه در زمینه سازمان و سلسله‌مراتب می‌باشد.

این شخص محوری و سازمان محور در بحث ایدئولوژی دو گروه نیز خود را به طرز دیگری نشان می‌دهد. درحالی‌که سازمان راه کارگر دارای مرامنامه و ایدئولوژی سیاسی مشخصی است که برای دستیابی به آن تشکیل شده و در آن مسیر قدم برمی‌دارد لیکن

شورای ملی ایران مبتنی بر سنت‌گرایی و باستان‌گرایی است و از ایدئولوژی و مکتب سیاسی خاصی پیروی نمی‌کند. در بهترین حالت می‌توان گفت شورای ملی ایران دارای رگه‌هایی از گرایش‌ات محافظه‌کارانه است که در آن بر بازگشت به گذشته تأکید دارد. می‌توان گفت شورای ملی بیشتر برنامه سیاسی دارد تا ایدئولوژی و مرام سیاسی ویژه خود. در نقطه مقابل سازمان راه کارگر نیز بیشتر دارای یک ایدئولوژی سیاسی مشخص است تا یک برنامه مدون و جامع برای مدیریت سیاسی جامعه.

بررسی تطبیقی کنش‌های سازمان راه کارگر و شورای ملی ایران بیانگر این است که با توجه به اشتراک منافع هر دو گروه در مخالفت با جمهوری اسلامی، اشتراکات کنش بین آن‌ها زیاد بوده و هرکدام بر مسائل مشترکی که از منظر آن‌ها نقطه ضعف و محرک‌ای برای ضربه وارد کردن به جمهوری اسلامی است تأکید می‌کنند. از جمله این موارد تأکید بر عدم مشارکت مردمی در انتخابات جمهوری اسلامی است که هر دو گروه در این زمینه دارای اشتراک نظر هستند و مردم را به عدم شرکت در انتخابات فرامی‌خوانند؛ همچنین تلاش ایجاد تجمعات و سوق دادن هرگونه تجمعی به سمت شورش و آشوب از دیگری کنش‌های مورد تأکید این دو گروه می‌باشد؛ لیکن شورای ملی با تأکید بر انگاره‌های باستان‌گرایی و شاه‌پرستی و مفاهیم این‌چنینی تلاش می‌کند مردم را علیه حکومت بشوراند و در مقابل سازمان راه کارگر در این زمینه ا فشار پایین و ضعیف جامعه را مستعد ایجاد آشوب می‌داند.

کنش‌های شورای ملی ایران با توجه به وابستگی بیشتر آن به کشورهای غربی، بیشتر معطوف به درخواست ایجاد اجماع جهانی علیه منافع جمهوری اسلامی می‌باشد؛ مانند درخواست عدم پذیرش مسئولین جمهوری اسلامی در کشورهای غربی؛ اما راه کارگر در این زمینه دچار محدودیت است و کشورهای غربی با توجه به تضاد ایدئولوژیکی که با این گروه دارند تقویت مواضع این گروه را جزو برنامه‌های خود قرار نداده‌اند.

برخلاف کنش‌های شورای ملی ایران و سازمان راه کارگر که به دلیل تأکید بر مسائل مشترک در جمهوری اسلامی دارای اشتراکات زیادی هستند، نحوه منابع و نحوه بسیج منابع این دو گروه دارای تفاوت است. هر دو گروه به حق عضویت اعضای خود وابستگی مالی دارند و بخش عمده‌ای از بودجه ملی خود برای ادامه حیات را از این طریق تأمین می‌کنند، لیکن شورای ملی به دلیل وابستگی به خاندان پهلوی دارای منابع مالی وسیع‌تر و

گسترده‌تری است و در مقابل راه کارگر از چنین امکانی محروم است. سازمان راه کارگر عضویت دسته‌جمعی سازمان‌های کمونیستی را در سازمان خود در نظر گرفته لیکن شورای ملی چنین روشی برای جذب اعضا ندارد و اعضای این شورا باید به‌صورت فردی درخواست عضویت دهند. در این زمینه یکی دیگر از تفاوت‌های شورای ملی و راه کارگر، تأکید شورا بر روی ایرانی بودن اعضا است درحالی‌که چنین گزینه‌ای در شرایط عضویت راه کارگر مدنظر قرار نگرفته است.

فعالیت رسانه‌ای سازمان راه کارگر بیشتر بر روی ارائه مباحث ایدئولوژیک و اندیشه سیاسی تکیه دارد. در این زمینه مشاهده می‌شود که سازمان اقدام به انتشار انواع بولتن و گاهنامه می‌کند و برنامه تلویزیونی این سازمان نیز غالباً مباحث مرتبط با ایدئولوژی مارکسیستی را ارائه می‌دهد، لیکن شورای ملی بیشتر یک سازمان شخص محور است که برای به قدرت رساندن یک فرد تأسیس شده است ازاین‌رو فعالیت‌های رسانه‌ای این شورا نیز بیشتر بر روی ارائه چهره‌ای ویژه و منجی از شخص رضا پهلوی تأکید دارد. از دیگر اشتراکات دو گروه این است که هیچ‌کدام از این سازمان‌ها دارای رسته و فعالیت نظامی مختص به خود در برابر جمهوری اسلامی نیستند و عمده تکیه آن‌ها بر روی ایجاد آشوب و اغتشاش در داخل کشور می‌باشد تا ایجاد یک واحد نظامی مستقل برای سازمان و گروه خود.

در زمینه منافع هر دو سازمان در جایگزینی نظام جمهوری اسلامی منفعت مشترک دارند، اما راه کارگر منافع خود را در براندازی جمهوری اسلامی و جانشینی آن با یک نظام سوسیالیستی می‌بیند لیکن شورای ملی خواهان تأسیس یک نظام پادشاهی و سلطنتی در کشور است.

امتیاز ویژه هر گروه در فعالیت علیه نظام جمهوری اسلامی خارج نشین بودن آن‌هاست که امکان تعقیب حقوقی و مجازات را از آن‌ها سلب می‌کند و دولت‌های غربی که غالب آن‌ها با جمهوری اسلامی دارای اختلافات عدیده هستند نیز از فعالیت چنین سازمان‌ها و گروه‌های در راستای لطمه وارد کردن به جمهوری اسلامی و ایجاد شکاف دولت و ملت استقبال کرده و آن‌ها را مورد حمایت و پشتیبانی قرار می‌دهند. این مورد به‌ویژه درباره شورای ملی ایران صدق می‌کند که در بخش مربوطه نیز اشاره کردیم که ریاست این شورا مورد حمایت ویژه مقامات آمریکایی قرار دارد.

تحلیل مواضع و فرآیند بسیج منابع اپوزیسیون چپ ... (ملیحه سالم و دیگران) ۱۵۱

در زمینه فرصت‌های دو گروه برای فعالیت علیه نظام جمهوری اسلامی بایستی گفت با توجه به خارج نشین بودن سران و اعضای این سازمان‌ها و عدم امکان فعالیت آزادانه و قانونی در داخل کشور، فرصت فعالیت به صورت مستقل برای آن‌ها در برابر نظام سلب شده و فرصت‌های آن‌ها محدود به بهره‌برداری و سوءاستفاده از اعتراضات عمدتاً معیشتی و اقتصادی اقشار ضعیف جامعه می‌باشد.

در متغیر فرصت دو گروه دارای مشابهت هستند و صرفاً از شرایط غیرعادی و بحرانی شکل گرفته در داخل کشور است که برای رسیدن به مقاصد خود سوءاستفاده می‌کنند. نمونه چنین بحرانی را می‌توان در تحولات و تکانه‌های شدید اقتصادی مانند آنچه در اعتراضات دی‌ماه ۱۳۹۶ و آبان‌ماه ۱۳۹۸ به وقوع پیوست مشاهده کرد که این سازمان‌ها درصدد فرصت‌طلبی از آن اعتراضات برای ایجاد جنگ خیابانی و آشوب سراسری بودند. بنابراین می‌توان گفت ضعف عملکرد در حوزه‌های مختلف به‌ویژه اقتصادی فرصت بهره‌جویی و سوءاستفاده را برای این گروه‌ها فراهم می‌کند.

در زمینه تهدیداتی که متوجه موجودیت و فعالیت‌های این دو گروه است می‌توان گفت هر دو این سازمان‌ها دارای مدیریت‌های غیردموکراتیک هستند. در شورای ملی ایران سلطه شخصی رضا پهلوی نمود بارزی دارد و منجر به ایجاد انشعابات و جدایی‌هایی از این شورا شده است. همچنین این نگرش غیردموکراتیک در سازمان راه کارگر نیز به اذعان سران این گروه وجود دارد که همین امر منجر به ایجاد اختلافات داخلی متعدد و همچنین جدایی‌هایی از این گروه شده است؛ همچنین اختلافات موجود بین این گروه‌ها با دیگر گروه‌هایی که خود را نماینده گروه‌های چپ و سلطنت‌طلب می‌دانند موجودیت این گروه‌ها را دچار تهدید کرده و امکان ایجاد وفاق بین آن‌ها را به حداقل ممکن کاهش داده است.

همچنین در زمینه سرکوب به‌طور عموم این گروه‌ها مدعی ایجاد محدودیت در فعالیت‌های خود از سمت جمهوری اسلامی هستند اما آنچه در این زمینه واقعیت امر است این است که این گروه‌ها با توجه به اقبال عمومی بسیار پایین از سوی مردم و توان کم در تأثیرگذاری بر تحولات سیاسی داخل کشور و همچنین فعالیت در کشورهای غربی عمدتاً از دسترس جمهوری اسلامی دور هستند و همچنین نیازی به اقدام متقابل در برابر فعالیت‌های آن‌ها از سوی جمهوری اسلامی احساس نمی‌شود چراکه میزان محبوبیت این

گروه‌ها در بین عموم مردم بسیار پایین می‌باشد و مردم غالباً حتی این گروه‌ها و مرام سیاسی آن‌ها را نمی‌شناسند.

با توجه به مباحث مطروحه، موارد شباهت و اختلاف سازمان راه کارگر و حزب مشروطه ایران به صورت جداول مقایسه ای زیر نشان داده می شود.

تحلیل مواضع و فرآیند بسیج منابع اپوزیسیون چپ ... (ملیحه سالم و دیگران) ۱۵۳

جدول شماره ۳- مقایسه مواضع و فرایند بسیج منابع در گروه‌های چپ و سلطنت‌طلب

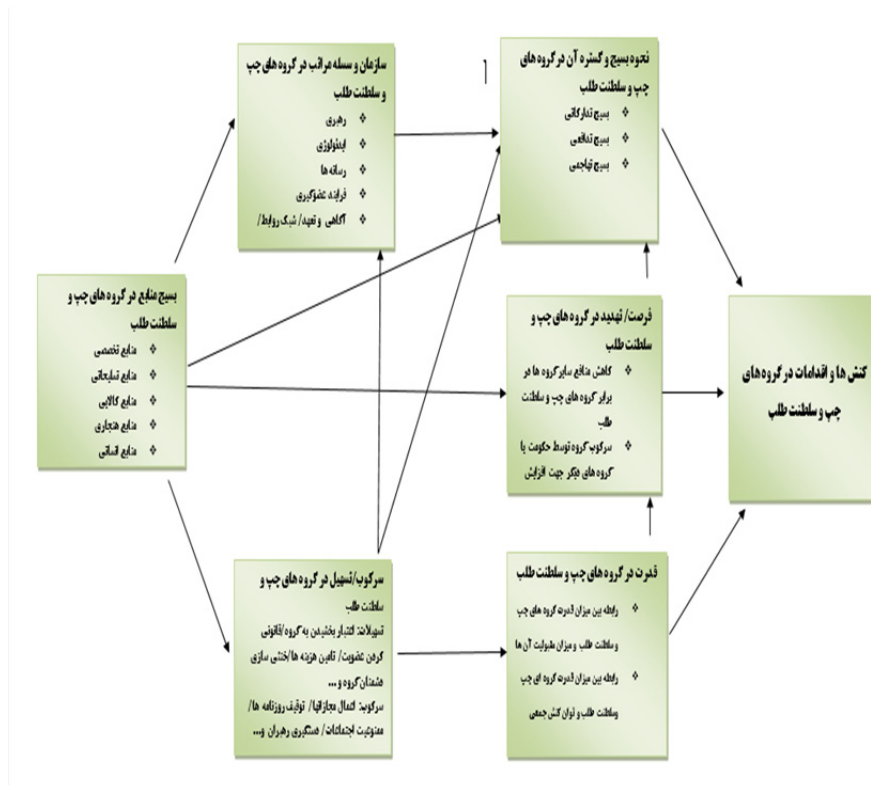
مواضع	تشکیلات	ایدئولوژی	کنش‌ها	بسیج منابع	منافع	فرصت/ تهدید	سرکوب/ تسهیل
مواضع براندازانه و حمایت از حرکت‌های خشونت‌بار در داخل کشور حمایت از فرقه‌های و مکاتب انحرافی در راستای ضربه زدن به جمهوری اسلامی تمرکز بر اقشار فرودست جامعه و تحریک آن‌ها به ایجاد آشوب در جامعه	انضباط حزبی و تشکیلات سازمان‌دهی شده و سازمان محوری	ایدئولوژی سوسیالیستی	تلاش در راستای آشوب سازی در ایران، تحریم پروسه های قانونی مانند انتخابات	وابستگی به حق عضویت اعضا، داشتن رسانه،	جایگزین کردن جمهوری اسلامی با یک نظام سکولار سوسیالیستی	فعالیت در خارج از کشور و ارتباط گیری با سایر سازمانهای اپوزیسیون، تهدید: انشعاب و اختلافات موجود در داخل گروه	تسهيلات: عدم ارائه هیچ گونه تسهیلات جهت فعالیت به دلیل غیرقانونی و ضدسیستم بودن این گروه‌ها سرکوب: فعالیت در خارج کشور و دور بودن از سیستم های امنیتی و اطلاعاتی
التزام و تعهد بر باستان‌گرایی در برابر دین‌گرایی به‌عنوان هویت ایرانیان حمایت از اقدامات ساختارشکنانه در جمهوری اسلامی پشتیبانی از فرقه‌ها و مکاتب انحرافی مانند دراویش و بهائیت درخواست تحریم هرچه بیشتر جمهوری اسلامی	ساختار و تشکیلات سلسله‌مراتبی اما بیشتر شخص محور	ایدئولوژی ناسیونالیست تی ایران باستانی و محافظه کاری	تلاش برای ایجاد اجماع جهانی و افزایش فشارها بر جمهوری اسلامی	وابستگی به حق عضویت اعضا و ارائه مباحث شورا با بهره گیری از انواع رسانه ها	جایگزین کردن جمهوری اسلامی با یک نظام سکولار پادشاهی	فرصت: برقراری ارتباط با سازمان‌ها و نهادهای حقوق بشری امکان فعالیت قانونی و جذب اعضا و منابع مالی در خارج کشور تهدید: وجود انشقاق و اختلاف‌نظر در درون سازمان	تسهيلات: عدم ارائه هیچ گونه تسهیلات جهت فعالیت به دلیل غیرقانونی و ضدسیستم بودن این گروه‌ها سرکوب: فعالیت در خارج کشور و دور بودن از سیستم های امنیتی و اطلاعاتی

جدول شماره ۴- شباهت ها و تفاوت های سازمان راه کارگر و شورای ملی ایران

	مواضع	تشکیلات	ایدئولوژی	کنش ها	بسیج منابع	منافع	فرصت/ تهدید	سرکوب/ تسهیل
راه کارگر	+ شباهت مواضع علیه جمهوری اسلامی	+ شباهت دارای تشکیلات منظم	- اختلاف ایدئولوژی مارکسیستی و سوسیالیستی	+ شباهت اقدام علیه نظم جامعه	+ شباهت حق عضویت از اعضا	- اختلاف جایگزینی نظام با یک نظام شورایی کمونیستی	+ شباهت انشعابات و جدایی ها و اختلافات درونی	+ شباهت عدم تسهیل و سرکوب از سوی نظام
شورای ملی ایران	+ شباهت مواضع علیه جمهوری اسلامی	+ شباهت دارای تشکیلات منظم	- اختلاف ایدئولوژی ناسیونالیسم ایرانی و باستانگرایی	+ شباهت اقدام علیه نظم جامعه	+ شباهت حق عضویت اعضا و منابع رضا پهلوی	- اختلاف جایگزینی نظام با یک نظام سلطنتی	+ شباهت انشعابات و جدایی ها و اختلافات درونی	+ شباهت عدم تسهیل و سرکوب از سوی نظام

با توجه به مطالب ارائه شده در طی پژوهش و همچنین جداول فوق می توان گفت که سازمان راه کارگر و شورای ملی ایران در زمینه مواضع و فرآیند بسیج شان دارای شباهت های زیادی هستند و اختلاف بنیادین آنها صرفاً در زمینه مبانی نظری و ایدئولوژیک و همچنین نظام سیاسی مورد نظر آنها است. همین موضوع مهمترین دلیلی است که امکان توافق و ائتلاف بین آنها را از بین برده و طرفین اختلاف و انشقاق را بر همکاری و همراهی ترجیح داده اند. این گروهها به رغم تشابهات زیاد، به دلیل اختلاف کلیدی و ریشه ای که در زمینه مرامنامه و ایدئولوژی مدنظر برای نظام جایگزین جمهوری اسلامی دارند قادر به هم پیمانی با یکدیگر نبوده و مسائل ایدئولوژیک بر دیگر شباهت های این گروهها سایه افکنده و آنها را از بین برده است. این در حالی است که در انقلاب اسلامی سال ۱۳۵۷ که به استقرار نظام جمهوری اسلامی منتج شد گروههای مخالف نظام شاهنشاهی فارغ از گرایش های ایدئولوژیکی به دلیل هدف مشترکی (سرنگونی نظام پهلوی) که داشتند اختلافات ایدئولوژیک را کنار گذاشته و با یکدیگر ائتلاف کرده و درصدد فروپاشی نظام مستقر برآمدند.

در پایان با توجه به مباحث و تحلیل های فوق و بر اساس شواهد تجربی، مدل نظری زیر برای بررسی فرآیند بسیج در گروه های چپ و سلطنت طلب پیشنهاد می شود. این مدل بر اساس مدل پایه چارلز تیلی و بر مبنای محتوای تجربی برآمده از شواهد و مصادیق این پژوهش، طراحی شده است. بر اساس مدل تجربی زیر شاید بتوان به تحلیل بهتری در مورد روند بسیج منابع گروه های چپ و سلطنت طلب در ایران دست یافت.

مدل شماره ۲- مدل پیشنهادی گروه های ضدانقلاب چپ و مارکسیستی
منبع: اقتباس از مدل جامعه سیاسی تیلی

کتاب نامه

- بهروز، مازیار (۱۳۸۰)، شورشیان آرمان خواه، ترجمه مهدی پرتوی، تهران: انتشارات ققنوس
- پناهی، محمد حسین (۱۳۸۹)، **نظریه های انقلاب، وقوع، فرایند و پیامدها**، تهران: سمت.
- تیلی، چارلز (۱۳۸۵)، **از بسیج تا انقلاب**، ترجمه علی مرشدی زاد، تهران: پژوهشگاه امام خمینی و انقلاب اسلامی.
- جمعی از پژوهشگران (۱۳۸۷)، **جنبش چپ به روایت اسناد ساواک: حزب دموکرات کردستان ایران**، تهران: مرکز بررسی اسناد تاریخی وزارت اطلاعات.
- جعفریان، رسول (۱۳۹۲)، **جریانها و سازمانهای مذهبی سیاسی ایران**، تهران: نشر علم.

تحلیل مواضع و فرآیند بسیج منابع اپوزیسیون چپ ... (ملیحه سالم و دیگران) ۱۵۷

جمعی از پژوهشگران (۱۳۸۷)، حزب توده از شکل گیری تا فروپاشی، تهران: موسسه مطالعات و پژوهش های سیاسی.

حسن زاده، اسماعیل (۱۳۸۴)، «دیدگاه و موضع گیری های سازمان چریک های فدایی خلق در قبال انقلاب اسلامی ایران»، پژوهشنامه متین، شماره ۲۶، صفحه ۷۰ تا ۴۵.

رنجبران، داود (۱۳۸۵)، جریان های مارکسیسم دانشجویی در ایران، تهران: ساحل اندیشه تهران(سات).

شمس، وحید (۱۳۹۵)، بررسی اطلاعاتی احزاب و گروه های سیاسی مخالف جمهوری اسلامی ایران، تهران: دانشگاه اطلاعات و امنیت ملی.

صدرشیرازی، محمدعلی (۱۳۹۵)، سازمان چریک های فدایی خلق، تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی.

طالبان، محمدرضا، (۱۳۹۳)، روش شناسی مطالعات انقلاب؛ با تاکید بر انقلاب اسلامی ایران، تهران: پژوهشکده امام خمینی و انقلاب اسلامی.

قوامی، زینب، غفاری هاشجین، زاهد، مرشدی زاد، علی (۱۳۹۵)، «انجمن اسلامی دانشجویان آمریکا و کانادا»، پژوهشنامه انقلاب اسلامی (دانشگاه همدان)، سال ششم، شماره ۳، صفحه ۲۱-۴۰.

نجاتی، غلامرضا (۱۳۸۰)، نگاهی از درون به جنبش چپ ایران، تهران: شرکت سهامی انتشار
سایت سازمان راه کارگر (۱۳۹۶/۴/۸)، معرفی نامه کوتاه سازمان راه کارگر، آخرین بازدید
۱۳۹۹/۱۰/۰۷، قابل دسترسی در -2018-09-28-00-divers/index.php/rahkargar.com/https://www.rahkargar.com/40-12

سایت سازمان راه کارگر (۱۳۹۷/۱۰/۲۸)، دلالت های دموکراتیک دی ماه ۹۶، آخرین بازدید
۱۳۹۹/۱۰/۰۸، قابل دسترسی در 21&Id=1097&Id=21https://www.rahekargar.net/browsef.php?cId=

سایت سازمان راه کارگر (۱۳۹۸/۲/۱۳)، الزامات تقویت جنبش مطالباتی علیه «آرایش جنگی»
دیکتاتوری، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۰/۲۹، قابل دسترسی در

96&Id=1097&Id=96https://www.rahekargar.net/browsef.php?cId=
سایت سازمان راه کارگر (۱۳۹۸/۸/۲۹)، اعلامیه هیئت اجرایی سازمان کارگران انقلابی ایران (راه
کارگر) پیرامون خیزش شکوهمند مردم ایران، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۰/۲۷، قابل دسترسی در

40&Id=1092&Id=40https://www.rahekargar.net/browsef.php?cId=
سایت سازمان راه کارگر (۱۳۹۷/۸/۱۶)، اعلامیه هیئت اجرایی سازمان کارگران انقلابی ایران (راه
کارگر) پیرامون موج بازداشت ها و احضارهای فعالان مدنی و بویژه کنشگران جنبش زنان،

- آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۱/۱۶، قابل دسترسی در
<https://www.rahekargar.net/browsf.php?cId=1091&Id=51>
سایت سازمان راه کارگر (۱۳۹۸/۸/۲۸)، اعلامیه هیئت اجرایی سازمان کارگران انقلابی ایران (راه کارگر) از حق شهروندی هموطنان بهائی مان قاطعانه دفاع کنیم، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۱/۱۱، قابل دسترسی در
<https://www.rahekargar.net/browsf.php?cId=1092&Id=37>
سایت سازمان راه کارگر (۱۳۹۸/۸/۱۶)، اعلامیه هیئت اجرایی سازمان کارگران انقلابی ایران (راه کارگر) قطب دراویش و دراویش زندانی، جان هایشان را بر دست گرفته اند! از حق شهروندی شان دفاع کنیم، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۱/۱۸، قابل دسترسی در
<https://www.rahekargar.net/browsf.php?cId=1092&Id=38>
سایت سازمان راه کارگر (۱۳۹۷/۸/۱۵)، تحریم اقتصادی، کشتاری خاموش، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۱/۰۹، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۰/۰۹، قابل دسترسی در
<https://www.rahekargar.net/browsf.php?cId=1096&Id=280>
سایت سازمان راه کارگر (۱۳۹۸/۲/۲۲)، هویت و تصاحب، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۰/۰۷، قابل دسترسی در
<https://www.rahekargar.net/browsf.php?cId=1097&Id=101>
سایت سازمان راه کارگر (۱۳۹۷/۱۱/۲۲)، به مناسبت فرارسیدن چهلمین سالگرد انقلاب ضد سلطنتی مردم ایران، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۰/۱۹، قابل دسترسی در
<https://www.rahekargar.net/browsf.php?cId=1097&Id=59>
سایت سازمان راه کارگر (۱۳۹۷/۱۱/۲۴)، سرنوشت ۵۰ شرکت بعد از واگذاری، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۰/۰۸، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۱/۰۷، قابل دسترسی در
<https://www.rahekargar.net/browsf.php?cId=1097&Id=64>
سایت سازمان راه کارگر (۱۳۹۷/۳/۲۶)، ایده‌هایی درباره‌ی دولت مدرن ایرانی و آینده‌ی آن، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۱/۱۱، قابل دسترسی در
<https://www.rahekargar.net/browsf.php?cId=1096&Id=159>
سایت سازمان راه کارگر (۱۳۹۴/۵/۳۱)، قطعنامه کنگره بیستم سازمان کارگران انقلابی ایران (راه کارگر) در باره ضرورت مبارزه برای تشکیل سراسری مستقل کارگران، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۱/۰۵، قابل دسترسی در
<https://www.rahekargar.net/browsf.php?cId=1081&Id=2>
سایت سازمان راه کارگر (۱۳۹۸/۴/۱۹)، اکنون هجده تیر، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۰/۰۶، قابل دسترسی در
<https://www.rahekargar.net/browsf.php?cId=1097&Id=140>
سایت سازمان راه کارگر (۱۳۹۷/۴/۱۹)، ثبات و سرنوشتی، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۱/۰۷، قابل دسترسی در

تحلیل مواضع و فرآیند بسیج منابع اپوزیسیون چپ ... (ملیحه سالم و دیگران) ۱۵۹

<https://www.rahekargar.net/browsf.php?cId=1096&Id=183>

سایت سازمان راه کارگر (۱۳۹۰/۵/۲۱)، سند سیاسی مصوب کنگره شانزدهم سازمان کارگران انقلابی ایران (راه کارگر)، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۱/۱۴، قابل دسترسی در

https://www.rahekargar.net/congress_16/congress_16_sanade_siasi.htm

برنامه سازمان کارگران انقلابی ایران، برای چه مبارزه می کنیم، بی جا، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۰/۰۴، قابل دسترسی در https://www.rahekargar.net/programme/2019-04-12_10_baname.pdf

سایت سازمان راه کارگر (۱۳۹۸/۸/۵)، فراخوان عمومی به سندیکاهای کارگری در سراسر جهان به نهادهای مدافع حقوق کارگران به همه تشکل های مدافع حقوق شهروندی توطئه جدید رژیم جمهوری اسلامی برای سندیکاسازی فرمایشی را افشاء و خنثی کنیم، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۰/۰۸، قابل دسترسی در

<https://www.rahekargar.net/browsf.php?cId=1033&Id=1238>

سایت سازمان راه کارگر (۱۳۹۰/۱۲/۷)، اعلامیه هیئت اجرایی سازمان کارگران انقلابی ایران (راه کارگر) پیرامون نهمین دوره ی انتخابات مجلس شورای اسلامی، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۰/۱۳، قابل دسترسی در

<https://www.rahekargar.net/browsf.php?cId=1060&Id=61>

سایت سازمان راه کارگر (۱۳۹۸/۵/۳۰)، اساسنامه سازمان کارگران انقلابی ایران (راه کارگر)، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۰/۱۱، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۰/۱۹، قابل دسترسی در

<https://www.rahekargar.net/browsf.php?cId=1005&Id=3>

سایت سازمان راه کارگر (بی تا)، تلویزیون راه کارگر، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۰/۲۴، قابل دسترسی در <https://www.rahekargar.net/brows.php?cId=1052&pgn=1>

سایت سازمان راه کارگر (۱۳۹۷/۱۰/۵)، گفتمان سلطنت طلبی، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۰/۲۸، قابل دسترسی در <https://www.rahekargar.net/browsf.php?cId=1096&Id=323>

سایت سازمان راه کارگر (۱۳۹۶/۱۰/۸)، اعلامیه هیئت اجرایی سازمان کارگران انقلابی ایران (راه کارگر) پیرامون حرکت های گسترده مردمی در مشهد، نیشاپور، شاهرود و چند شهر دیگر، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۱/۱۷، قابل دسترسی در

<https://www.rahekargar.net/browsf.php?cId=1090&Id=66>

سایت سازمان راه کارگر (۱۳۹۸/۶/۲۷)، اعلامیه هیئت اجرایی سازمان کارگران انقلابی ایران (راه کارگر) در محکومیت سرکوب حرکت کارگران هپکو اراک، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۱/۱۹، قابل دسترسی در

آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۰/۱۲، قابل دسترسی در

<https://www.rahekargar.net/browsf.php?cId=1092&Id=28>

سایت سازمان راه کارگر (۱۳۹۵/۹/۱۴)، اعلامیه هیئت اجرایی سازمان کارگران انقلابی ایران (راه کارگر)، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۰/۰۸، قابل دسترسی در

<https://www.rahekargar.net/browsf.php?cId=1089&Id=57>

سایت سازمان راه کارگر (۱۳۹۵/۷/۱۳)، اعلامیه هیئت اجرایی سازمان کارگران انقلابی ایران (راه کارگر) درباره اعتراضات صنفی معلمان، کارگران و دانشجویان، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۰/۱۱،

قابل دسترسی در <https://www.rahekargar.net/browsf.php?cId=1089&Id=45>

سایت سازمان راه کارگر (۱۳۹۷/۷/۱۳)، تشکل سراسری همه کارگران حمل و نقل، راهی برای دستیابی به خواست های صنفی، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۰/۰۸، قابل دسترسی در

<https://www.rahekargar.net/browsf.php?cId=1091&Id=46>

سایت سازمان راه کارگر (۱۳۸۱/۵/۱۵)، اسناد کنگره هفتم راه کارگر، باز هم خانه تکانی کنیم، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۰/۲۳، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۰/۱۹، قابل دسترسی در

https://www.rahekargar.net/congress_7/5_khane.pdf

سایت سازمان راه کارگر (۱۳۹۶/۷/۱۹)، بیانیه هیئت اجرایی سازمان کارگران انقلابی ایران (راه کارگر) چرا از " شورای همکاری نیروهای چپ و کمونیست " خارج شدیم!، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۰/۲۷، قابل دسترسی در

<https://www.rahekargar.net/browsf.php?cId=1090&Id=53>

سایت سازمان راه کارگر (۱۳۸۲/۴/۷)، در دفاع از قطعنامه فروم دموکراتیک مصوبه کنگره هفتم، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۰/۱۸، قابل دسترسی در

https://www.rahekargar.net/congress_8/mam_forum.pdf

سایت سازمان راه کارگر (۱۳۹۶/۷/۱)، اعلامیه هیئت اجرایی سازمان کارگران انقلابی ایران (راه کارگر) در اعتراض به سرکوب وحشیانه حرکت های کارگری، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۰/۰۴،

قابل دسترسی در <https://www.rahekargar.net/browsf.php?cId=1090&Id=47>

سایت سازمان راه کارگر (۱۳۸۸/۱۰/۱۱)، اعلامیه هیئت اجرایی سازمان کارگران انقلابی ایران (راه کارگر) در گرامی باد ۱۱ دی، روز تجدید عهد با جان باختگان سازمان، آخرین بازدید

<https://www.rahekargar.net/browsf.php?cId=1016&Id=1>، ۱۳۹۹/۱۱/۰۸ قابل دسترسی در

آرشیو اسناد اپوزیسیون ایران (۱۳۸۷/۸/۲۰)، اسامی جانبازان کشتار سال ۱۳۶۷ در زندانهای جمهوری اسلامی (لیست جدید آبان ۱۳۸۷)، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۰/۱۴، قابل دسترسی در

https://www.iran-archive.com/sites/default/files/sanad/edamiha_1367_ettehade_fadaiian.pdf

تریبون زمانه (۱۳۹۲/۳/۲۳)، اعلامیه سازمان کارگران انقلابی ایران (راه کارگر) در محکومیت هک سایت سازمان کارگران انقلابی ایران (راه کارگر) توسط نهادهای امنیتی جمهوری اسلامی،

آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۱/۰۴، قابل دسترسی

در <https://www.tribunezamaneh.com/archives/25692>

تحلیل مواضع و فرآیند بسیج منابع اپوزیسیون چپ ... (ملیحه سالم و دیگران) ۱۶۱

بی بی سی فارسی (۱۳۹۲/۲/۸)، برگزاری نشست 'شورای ملی ایران' در پاریس، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۰/۰۱، قابل دسترسی در

https://www.bbc.com/persian/iran/2013/04/130428_139_national_council_iran.shtml

سایت شورای ملی ایران برای انتخابات آزاد (۱۳۹۶/۶/۷)، بخش یک اساسنامه، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۰/۱۶، قابل دسترسی در <https://irannc.org/1396/68753>

سایت شورای ملی ایران برای انتخابات آزاد (۱۳۹۷/۸/۶)، روز کوروش بزرگ گامی باد، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۰/۰۹، قابل دسترسی در <https://irannc.org/1397/69208>

سایت شورای ملی ایران برای انتخابات آزاد (۱۳۹۷/۱۰/۱۷)، از هفتم تا هفدهم دی ماه، از کشف حجاب تا آزادی پوشش، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۱/۲۸، قابل دسترسی در <https://irannc.org/1397/69220>

سایت شورای ملی ایران برای انتخابات آزاد (۱۳۹۶/۱۲/۱)، در محکومیت سرکوب دراویش گنابادی، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۱/۲۴، قابل دسترسی در <https://irannc.org/1396/69077>

سایت شورای ملی ایران برای انتخابات آزاد (۱۳۹۴/۱۲/۱۵)، بیانیه شورای ملی ایران: حمایت حکومت جمهوری اسلامی از تروریسم، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۱/۱۹، قابل دسترسی در <https://irannc.org/1394/66425>

سایت شورای ملی ایران برای انتخابات آزاد (۱۳۹۵/۲/۲۲)، بیانیه: اهدای جایزه یادبود هولوکاست به ریاست شورا و گزارش جهت دار یکی از رسانه ها، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۱/۱۷، قابل دسترسی در <https://irannc.org/1395/66862>

سایت شورای ملی ایران برای انتخابات آزاد (۱۳۹۴/۵/۷)، بیانیه مطبوعاتی: نکوهش دخالت در امور داخلی کشورهای منطقه توسط رژیم جمهوری اسلامی، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۰/۱۳، قابل دسترسی در <https://irannc.org/1394/63356>

رادیو فردا (۱۳۹۸/۹/۲۰)، پهلوی: سازمان ملل از تمام امکانات برای «پایان دادن به قتل عام» در ایران استفاده کند، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۰/۱۲، قابل دسترسی در

<https://www.radiofarda.com/a/iran-ex-crown-prince-open-letter-to-un-condemning-genocide/30319846.html>

سایت شورای ملی ایران برای انتخابات آزاد (بی تا)، منشور شورای ملی ایران، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۰/۱۰، قابل دسترسی در <https://bit.ly/2yCle2f>

سایت شورای ملی ایران برای انتخابات آزاد (بی تا)، کمیسیون های شورای ملی ایران، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۱/۰۹، قابل دسترسی در <https://bit.ly/3gwJIuT>

سایت شورای ملی ایران برای انتخابات آزاد (۱۳۹۸/۸/۶)، روز کوروش بزرگ در راه است، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۰/۱۰، قابل دسترسی در <https://irannc.org/1398/69423>

سایت شورای ملی ایران برای انتخابات آزاد (۱۳۹۸/۵/۲۱)، نه به حضور جواد ظریف در اروپا،
آخرین بازدید ۱۳۹۹/۰۹/۰۷، قابل دسترسی در <https://irannc.org/1398/69305>
سایت شورای ملی ایران برای انتخابات آزاد (۱۳۹۶/۲/۲۱)، کارزار انگشت پاک، آخرین بازدید
۱۳۹۹/۱۰/۱۰، قابل دسترسی در <https://irannc.org/1396/68508>
سایت شورای ملی ایران برای انتخابات آزاد (بی تا)، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۱/۱۳، پیوستن به شورا،
قابل دسترسی در <https://bit.ly/36zKl2p>
تلویزیون افق ایران (بی تا)، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۱/۱۷، قابل دسترسی در
<https://www.youtube.com/channel/UCUIGWvftRQ3I2Skr1VdObOA>
راديو فردا (۱۳۹۵/۵/۲۲)، پلیس ایتالیا مهدی خسروی را آزاد کرد، آخرین بازدید ۱۳۹۹/۱۱/۱۴،
قابل دسترسی در

<https://www.radiofarda.com/a/o2-khosravi-had-been-free-italy/27915631.html>

Dailami, Pezhman (1992) The Bolshevik revolution and the genesis of communism in Iran, 1917–1920, *Central Asian Survey*, 11:3, 51-82, DOI: 10.1080/02634939208400780

Franzén, J. (2017). Communism in the Arab World and Iran. In N. Naimark, S. Pons, & S. Quinn-Judge (Eds.), *The Cambridge History of Communism* (The Cambridge History of Communism, pp. 544-569). Cambridge: Cambridge University Press.

Newsweek (2019/12/12) , Iranians Understand Trump Sanctions, Obama Nuclear Deal Was 'Disastrous,' Shah's Son Says, available in

<https://www.newsweek.com/iranians-understand-trump-sanctions-obama-nuclear-deal-was-disastrous-shahs-son-says-1476874>

The Washington Institute for Near East Policy (2018/12/18), Forty Years of the Islamic Republic: What Next?, available in <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/forty-years-of-the-islamic-republic-what-next>

POLITICO (2018/12/13), Son of deposed Iranian Shah calls for U.S.-backed regime change, available in <https://www.politico.com/story/2018/12/13/trumps-anti-iran-push-boosts-a-royal-outcast-1063441>

Youtube (2013/5/12), Êware We Xeyr Kurdistan, available in

<https://www.youtube.com/watch?v=Fb2V3M5m3Ag&feature=youtu.be>